Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Sprawozdanie z działalności OMGGS 2023

PODSUMOWANIE WSPÓLNYCH DZIAŁAŃ SAMORZĄDÓW

Spis treści

1. **Wstęp**
2. **O metropolii**
3. **2023 r. w metropolii**
   - Ustawa metropolitalna
   - Strategia 2030
   - Fundusze europejskie dla metropolii
   - Transport
   - Klimat
   - Kultura
   - Rozwój społeczno-gospodarczy
   - Administracja i finanse
   - Inne działania
4. **ZIT 2014-2020, POIiŚ 2014-2020**

Wstęp

Żyjemy w niesamowitym miejscu i w niesamowitych czasach. Na skrzyżowaniu szlaków handlowych północ-południe i wschód-zachód. Z dostępem do morza, które stawia nas w uprzywilejowanej pozycji w kontaktach z miastami regionu Bałtyku. Wspólna strategia i cele, wypracowane przez lata w ramach działań wszystkich członków Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot zaowocowały powstaniem silnego i zwartego regionu. Obszar 61 miast, gmin i powiatów zamieszkały przez ponad półtora miliona ludzi stał się jednym ciałem.

Nikomu nie trzeba już tłumaczyć, że razem możemy więcej. Wspólna budowa kolei metropolitalnej i 26 węzłów przesiadkowych, zakupy 55 autobusów, 51 trolejbusów i 15 tramwajów, elektroniczny system biletu metropolitalnego, wspólny system współdzielonych rowerów sprawiły, że poruszamy się po całym obszarze z łatwością taką, jakby był wielkim miastem z 61 dzielnicami.

Inwestujemy w potencjał ludzki, jakość życia mieszkańców, edukację i równy do niej dostęp dla wszystkich gmin i powiatów rewitalizując 13 dzielnic w 8 miastach, realizując projekty aktywizacji społeczno-zawodowej, budując wspólną ofertę parków naukowo-technologicznych dla przedsiębiorców, dbając o czyste środowisko naszego regionu termomodernizując 262 budynki użyteczności publicznej i 848 gospodarstw domowych, a także podłączając do sieci ciepłowniczej kilkanaście dzielnic i miejscowości.

Pracujemy razem nad Strategią rozwoju ponadlokalnego i Strategią ZIT. Priorytetem jest przekonanie rządzących, że ustawa metropolitalna jest naturalną konsekwencją naszych działań i absolutną koniecznością dla dalszego efektywnego rozwoju naszego regionu. W 2020 roku, zabrakło jedynie 13 głosów, by Sejm zajął się ustawą metropolitalną. Projekt ponad dwa lata spędził w tzw. „zamrażarce" sejmowej.

Wyniki ostatnich wyborów parlamentarnych to dla samorządów OMGGS źródło nowych nadziei, że metropolia trójmiejska zostanie wreszcie prawnie usankcjonowana. Nowy projekt ustawy metropolitalnej dla Pomorza był szeroko konsultowany przez wszystkie samorządy OMGGS i został złożony w Sejmie RP.

Wierzę, że ten rok pozwoli nam wreszcie w pełni korzystać z owoców naszej pracy z korzyścią dla wszystkich, którzy tu żyją, pracują i kochają swoje małe ojczyzny.

Wojciech Szczurek
prezes Rady Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot

Wstęp

Rok 2023 przyniósł Metropolii nadzieję na przełamanie impasu, który towarzyszył nam od co najmniej kilkunastu lat. Trzy wydarzenia szczególnie były przełomowe.

Po pierwsze, namówiliśmy kandydatów na posłów i senatorów do pisemnej deklaracji, iż doprowadzą do uchwalenia ustawy metropolitalnej dla Pomorza, jeśli zostaną wybrani. Większość z nich to dziś posłowie, senatorowie i ministrowie. **Nigdy wcześniej projekt ustawy nie miał tak szerokiego poparcia politycznego.** Deklaracja podpisana podczas kongresu Smart Metropolia powinna przełożyć się na uchwalenie w 2024 roku ustawy, która powoła do życia Związek Metropolitalny. A to oznacza m.in. powstanie jednego zarządu transportu w miejsce odrębnych systemów kolejowych i autobusowych. Samorządowcy metropolii trójmiejskiej od wielu lat deklarują gotowość do integracji, od lat skutecznie inwestują w nowoczesny tabor. W 2023 roku na nowo uruchomiliśmy Mevo – najnowocześniejszy system roweru publicznego w Polsce. **Aby jednak połączyć poszczególne części w jeden spójny system transportowy, „kropkę nad i" musi postawić Sejm, Senat i prezydent RP.**

Po drugie, przedstawiciele pomorskich pracodawców, uczelni Fahrenheita i samorządów uzgodnili wspólną wizję rozwoju gospodarczego metropolii. Przedstawiciele najważniejszych dla rozwoju regionu podmiotów zgodzili się, że musimy podporządkować indywidualne działania, aby skuteczniej budować na Pomorzu gospodarkę opartą na wiedzy i zatrzymać w regionie talenty. To, czy efekty prac koordynowanych przez przewodniczącego Think Tanku Metropolia Jakuba Kaszubę zostaną wdrożone w życie czy nie, może **zdecydować o tym, czy staniemy się jedną z kluczowych europejskich Metropolii Wiedzy, czy wpadniemy w pułapkę średniego wzrostu.** W XXI wieku przewagę buduje się w oparciu o talenty mieszkańców. Tymczasem Trójmiasto ma dwa razy mniej studentów niż mniejsze od niego metropolie poznańska czy wrocławska. Przybyło do nas dwa razy mniej migrantów z Ukrainy. W zależności od metodologii **nasz region należy do grona „słabych innowatorów" lub „regionów peryferyjno-technologicznych".** W Europejskim Rankingu Innowacyjności na liście 240 regionów UE Pomorze spadł ze 184 (2021 r.) na 187 miejsce (2023 r.)

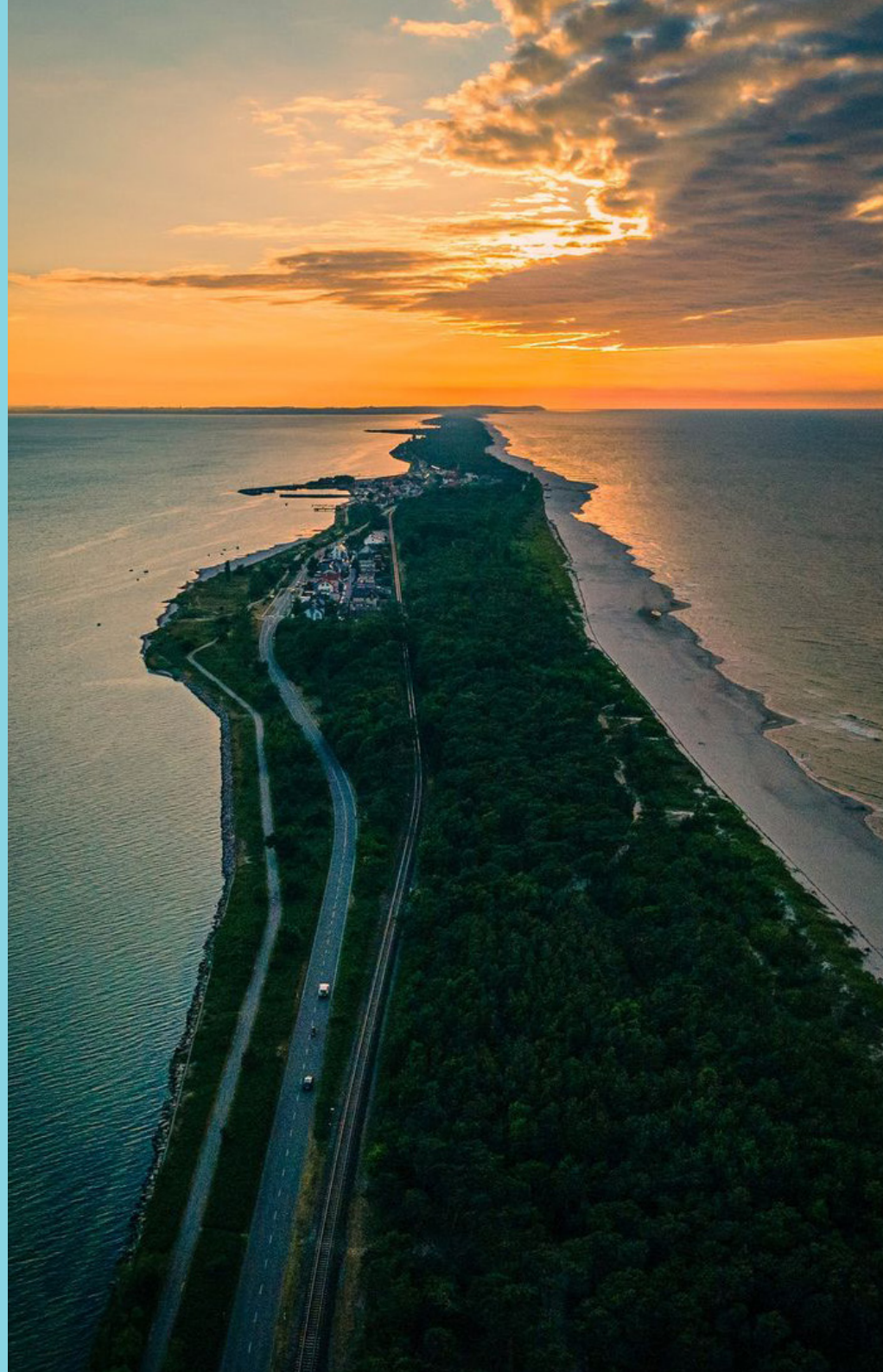
Wizja rozwoju gospodarczego stała się podstawą opracowywanej równolegle strategii metropolii. Jeśli nasza współpraca skupi się faktycznie na uzgodnionych w niej celach, mamy szansę osiągnąć ambitny cel, aby w ciągu 10-15 lat znaleźć się w setce najbardziej innowacyjnych regionów Europy.

Po trzecie, samorządy metropolii uzgodniły nowy pakiet Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Przełoży się on na ponad 100 projektów mających na celu lepszą adaptację do zmian klimatu, budowę buspasów i tras rowerowych, rozbudowę węzłów przesiadkowych oraz centra aktywizacji i spędzania czasu dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Ponad 800 mln zł z Funduszy Europejskich dla Pomorza oraz 450 mln zł z programu FEnIKS będzie solidnym zastrzykiem inwestycyjnym dla gmin i powiatów.

Michał Glaser
prezes Zarządu
Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot

O metropolii

Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMGGS) to 61 miast, gmin i powiatów woj. pomorskiego, w których mieszka 1,6 mln mieszkańców. Powstaliśmy w 2011 r. z inicjatywy prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Do 2015 r. działaliśmy pod nazwą Gdański Obszar Metropolitalny. Pracujemy nad tym, aby metropolia stała się dobrym miejscem do życia, pracy, nauki, wychowania dzieci oraz magnesem, który przyciąga inwestorów. Chcemy być konkurencją dla innych regionów w Polsce i na świecie.

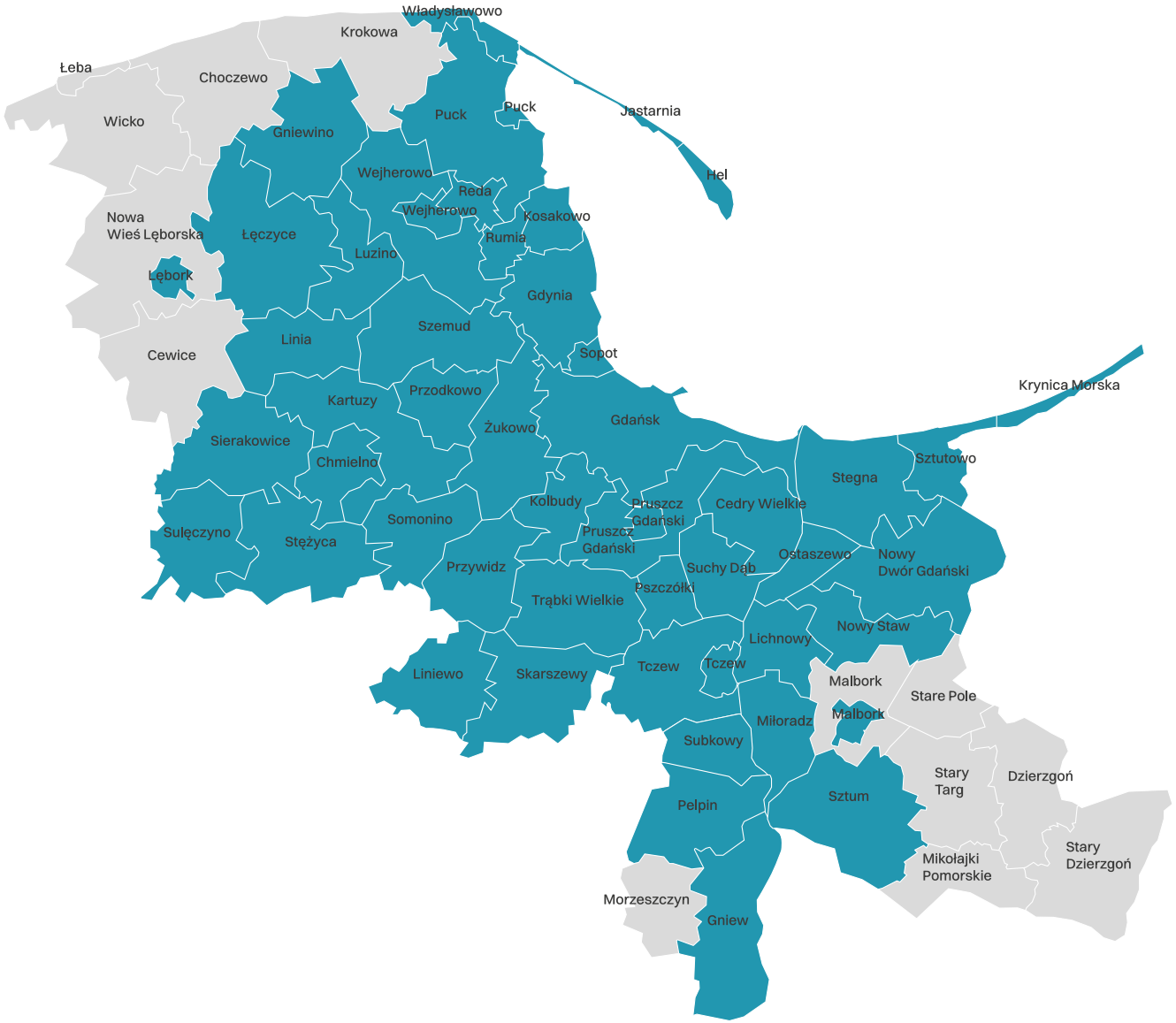
Metropolitalne gminy i powiaty

Metropolia Gdańsk-Gdynia-Sopot to czwarta największa metropolia w Polsce. Skupiamy 61 samorządów: 3 miasta na prawach powiatu, 10 gmin miejskich, 10 gmin miejsko-wiejskich, 29 gmin wiejskich i 9 powiatów. W 2023 r. do metropolii dołączył Sztum i powiat sztumski.

„Ziemię sztumską łączą z metropolią mocne więzi historyczne. Przystępując do stowarzyszenia skupiamy się jednak na teraźniejszości i przyszłości. Chcemy wspólnie ze stowarzyszonymi samorządami budować pomyślność naszych wspólnot samorządowych oraz Pomorza.”

Leszek Tabor, burmistrz Sztumu

Rada metropolii

Prezes Wojciech Szczurek
prezydent Gdyni

Wiceprezes Aleksandra Dulkiewicz
prezydent Gdańska

Wiceprezes Jacek Karnowski
prezydent Sopotu (do 15.10.2023),
poseł (od 15.10.2023)

Gabriela Lisius
starosta powiatu wejherowskiego

Jacek Michalski
burmistrz Nowego Dworu Gdańskiego

Mirosław Pobłocki
prezydent Tczewa

Mirosław Czapla
starosta powiatu malborskiego

Marek Zimakowski
wójt Przywidza

Jarosław Białk
starosta powiatu puckiego

Krzysztof Hildebrandt
prezydent Wejherowa

Alicja Zajączkowska
starosta powiatu lęborskiego

Bogdan Łapa
starosta powiatu kartuskiego

Zarząd metropolii

Michał Glaser
prezes

Beata Neumann
wiceprezes
(do 4.12.2023)

Maciej Rusek
wiceprezes

Maciej Warszakowski
wiceprezes
(od 7.12.2023)

Członkowie wspierający

2023 r. w metropolii

Ustawa metropolitalna

Na początku 2023 r. posłowie zdecydowali o odrzuceniu pierwszego czytania projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim. Projekt trafił do Sejmu RP w 2020 roku jako senacka inicjatywa ustawodawcza, po czym ponad dwa lata spędził w tzw. zamrażarce sejmowej. **Podczas styczniowego głosowania w Sejmie zabrakło 8 głosów, które zagwarantowałyby dalsze procedowanie.** Jeśli "za" głosowaliby posłowie PiS z Pomorza projekt miałby szansę trafić pod obrady Sejmu.

„Brak tej ustawy jest szkodliwy dla Trójmiasta i Pomorza i stanowi barierę rozwojową. Nie ma żadnych merytorycznych powodów, by dalej blokować formalne powstanie metropolii. To smutne, że interesy mieszkańców znowu przegrały."

Wojciech Szczurek, prezes Rady OMGGS, prezydent Gdyni

Głosowanie nr 221 na 71. posiedzeniu Sejmu
dnia 26-01-2023 r. o godz. 20:57:12

Rozstrzygnięcie przez Sejm wniosku o uzupełnienie porządku dziennego o punkt: Pierwsze czytanie senackiego projektu ustawy o związku metropolitalnym w województwie pomorskim (druk nr 646)

wniosek o uzupełnienie porządku dziennego.

Głosowało - **448** posłów Za - **217** Przeciw - **229** Wstrzymało się - **2**
Nie głosowało - **12**

Klub/Koło	Liczba czł.	Głosowało	Za	Przeciw	Wstrzymało się	Nie głosowało
PiS	228	225	-	225	-	3
KO	126	124	124	-	-	2
Lewica	44	42	41	1	-	2
KP	24	23	23	-	-	1
Konfederacja	12	12	10	-	2	-
Polska2050	7	7	7	-	-	-
Porozumienie	5	5	5	-	-	-
Kukiz15	3	1	1	-	-	2
PPS	3	3	3	-	-	-
PS	3	2	-	2	-	1
niez.	5	4	3	1	-	1

„Dziś czujemy się oszukani. Pomorski PiS deklarował poparcie dla Metropolii, ale po raz kolejny zostaliśmy okłamani, ze szkodą dla mieszkańców Pomorza. Będziemy walczyć dalej o Metropolię dla naszego regionu."

Ryszard Świlski, senator

„Posłom PiS łatwiej przychodzi krytykowanie władz gmin metropolii, niż realna pomoc i realne działanie, które przyniosłoby korzyść mieszkańcom. Praktycznie wszyscy deklarowali poparcie dla ustawy metropolitalnej, tymczasem zagłosowali przeciw. Po cichu liczyłem, że zbliżająca się kampania zmieni nastawienie chociażby tych posłów PiS, którzy chętnie sięgają po glosy mieszkańców Obszaru Metropolitalnego. Cóż, stracimy na tym wszyscy."

Mieczysław Struk, marszałek województwa pomorskiego

„Ustawa metropolitalna, na którą czekają pomorskie gminy, to szansa na dodatkowe środki na rozwój naszego regionu. Mam nadzieję, że decyzja Sejmu nie osłabi determinacji i starań pomorskich samorządowców w dążeniach do uchwalenia jakże ważnej ustawy. Jestem przekonany, że mieszkańcy Pomorza oczekują w tej kwestii od swych sejmowych "przedstawicieli" postawy ponad podziałami zgodnej z interesem regionu, z którego zostali wybrani."

Mirosław Chyła, burmistrz Pelplina

Pakt metropolitalny

Podczas kongresu Smart Metropolia w październiku 2023 r. kandydaci na posłów i senatorów publicznie zadeklarowali poparcie dla powołania metropolii na Pomorzu. **Kilkudziesięciu kandydatów podpisało się pod Paktem metropolitalnym - czyli symbolicznym dokumentem, w którym zobowiązali się m.in. do poparcia aktów prawnych dotyczących powołania metropolii na Pomorzu** (oraz innych związków metropolitalnych na terenie kraju), wsparcia OMGGS i zapewnienia dla metropolii wystarczających środków - pochodzących z dochodów podatkowych wypracowanych przez jej mieszkańców. Pakt podpisali m.in. Ryszard Świlski, Bogdan Borusewicz, Agnieszka Pomaska, Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Jacek Karnowski, Henryka Krzywonos-Strycharska, Wioleta Tomczak, Agnieszka Buczyńska, Bartosz Szmajchel, Magdalena Kołodziejczak, Barbara

Nowacka, Katarzyna Kotula i inni. Także najmłodsi kandydaci i kandydatki do Sejmu w regionie poparli ustawę dla Pomorza. Mówili o tym podczas wrześniowej debaty w Olivia Star.

Wynik październikowych wyborów to dla samorządów OMGGS źródło nowych nadziei, że metropolia trójmiejska zostanie wreszcie prawnie usankcjonowana. Posłami zostało 3 samorządowców z Pomorza: **Magdalena Kołodziejczak**, wójt gminy Pruszcz Gdański, **Jacek Karnowski**, prezydent Sopotu oraz **Patryk Gabriel**, wicestarosta powiatu starogardzkiego. 4 posłanki wybrane z Pomorza zostały ministrami w nowym rządzie Donalda Tuska: **Barbara Nowacka** - ministra edukacji, **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** - ministra rodziny, pracy i polityki społecznej, **Katarzyna Kotula** - ministra ds. równości, **Agnieszka Buczyńska** - ministra ds. społeczeństwa obywatelskiego. W grudniu 2023 r. posłowie z regionu powołali Pomorski Zespół Parlamentarny, który za główny cel postawił sobie uchwalenie ustawy metropolitalnej dla Pomorza. **Nową wojewodą pomorską została orędowniczka ustawy Beata Rutkiewicz**, która od 2015 r. była wiceprezydentką Wejherowa ds. rozwoju miasta i ściśle współpracowała w ramach metropolii m.in. przy opracowywaniu standardów dla migrantów i osób z niepełnosprawnościami.

Co daje ustawa metropolitalna?

Ustawa metropolitalna to wyrównanie szans wszystkich mieszkańców OMGGS:

- **wspólne planowanie inwestycji i przebiegu dróg,**
- **rozbudowa siatki połączeń,**
- **wspólny bilet na autobus, trolejbus, tramwaj i pociąg,**
- **zakup dodatkowych autobusów, tramwajów, trolejbusów i pociągów,**
- **lepsze skomunikowanie mniejszych miejscowości,**
- **wspólna troska o ochronę klimatu i czyste powietrze,**
- **rozwój zrównoważonej mobilności,**
- **lepsza promocja w Europie i na świecie.**

Ustawa to także dodatkowe środki na realizację wspólnych zadań. Powstanie metropolii oznacza, że co roku na Pomorzu zostanie kilkaset milionów złotych, które obecnie trafiają do budżetu państwa.

Nowy projekt ustawy metropolitalnej dla Pomorza był szeroko konsultowany przez wszystkie samorządy OMGGS i zostanie złożony na początku 2024 r. Więcej na ten temat ustawy można przeczytać na: **www.ustawametropolitalna.pl**

„Jest to wielka szansa dla wielu samorządów Pomorza. Na pewno dla gminy Nowy Dwór Gdański i samorządów w powiecie nowodworskim. Moglibyśmy wspólnie rozwiązywać problemy komunikacji publicznej, przygotować się do zmian klimatycznych czy też wspólnie pracować nad zagospodarowaniem przestrzennym w metropolii. Wierzę, że jeszcze ten dobry czas dla ustawy metropolitalnej wróci."

Jacek Michalski, burmistrz Nowego Dworu Gdańskiego

„Ustawa metropolitalna to 200 mln zł rocznie dla pomorskich samorządów. Moglibyśmy je wydać na nowe autobusy, tramwaje, drogi, połączenia kolejowe, ochronę środowiska czy dostosowanie do zmian klimatu. Czekamy na te pieniądze od 8 lat i chyba jeszcze poczekamy."

Marcin Skwierawski, wiceprezydent Sopotu

Strategia 2030

W 2023 roku prowadzone były intensywne prace związane z opracowaniem strategii rozwoju OMGGS, m.in. powstał pierwszy projekt strategii oraz przeprowadzono: konsultacje społeczne, ocenę ex-ante, uzgodnienia dotyczące odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także robocze uzgodnienia z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego oraz Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej. Strategia rozwoju ponadlokalnego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030 zastąpi i skonsoliduje dotychczasowe dokumenty strategiczne metropolii i **będzie najważniejszym dokumentem, określającym wizję i cele rozwoju OMGGS na najbliższe lata.** Biorąc pod uwagę tempo oraz zakres zmian zachodzących na poziomie globalnym czy europejskim, w tym wyzwania związane z wojną w Ukrainie, kryzysem klimatycznym, pandemią, niezbędne jest właściwe

zaadresowanie działań rozwojowych metropolii. Miasta „rdzeniowe" OMGGS znajdują się w czołówce miast najbardziej atrakcyjnych do życia w skali kraju - obszar ten jest motorem rozwoju regionu, a jednocześnie koncentrują się tu kluczowe problemy z zakresu energii i środowiska, transportu, czy spraw społecznych. Wszystkie samorządy potrzebują dobrze dobranych, zintegrowanych, międzysektorowych działań. Rozwiązanie problemów metropolii jest ściśle uzależnione od tego, jak zostaną zaprojektowane i wdrożone nasze strategiczne priorytety.

Strategia obejmie cele i działania dla wszystkich samorządów OMGGS, a także (w części unijnej) działania i projekty dedykowane obszarowi ZIT (miasta: Gdańsk, Gdynia, Hel, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Sopot, Tczew, Wejherowo; gminy miejsko-wiejskie: Jastarnia, Kartuzy, Władysławowo, Żukowo; gminy wiejskie: Cedry

Wielkie, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański, Przodkowo, Przywidz, Pszczółki, Puck, Somonino, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew, Trąbki Wielkie i Wejherowo).

Cele strategiczne metropolii na najbliższe lata dotyczą klimatu i przestrzeni, transportu i mobilności, potencjału społeczno-gospodarczego oraz współpracy metropolitalnej. Pakiet ZIT obejmie projekty unijne o wartości dofinansowania 1,3 mld zł, a całe ramy finansowe strategii zostały oszacowane na 6 mld zł (z uwzględnieniem m.in. środków związanych z utworzeniem związku metropolitalnego).

Prace nad Strategią trwają od 2022 roku. Kluczowym organem w tym procesie, umocowanym w statucie metropolii jest Komitet Sterujący Strategią, w którym pracują wiceprezydenci Trójmiasta, starostowie, burmistrzowie, wójtowie, a także przedstawiciele przedsiębiorców, instytucji naukowych oraz organizacji społecznych i obywatelskich. W 2023 r. prace Komitetu koncentrowały się na procesie identyfikacji projektów, które będą realizować unijną część strategii (ZIT), w tym na wypracowaniu metropolitalnych kryteriów wyboru projektów.

Prace nad Strategią 2030 zostaną ukończone w 2024 roku.

Projekt CAMELOT

W kwietniu zakończył się międzynarodowy projekt CAMELOT, w którym uczestniczyło 8 europejskich metropolii: Mediolan, Zagrzeb, Barcelona, Bari, Stuttgart, Porto, Craiova, OMGGS oraz ALDA (Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Demokracji Lokalnej). Przez ostatnie lata wymienialiśmy się doświadczeniami w zakresie: zarządzania funduszami UE na poziomie miast i obszarów metropolitalnych, roli kultury w relacjach europejskich, partycypacji społecznej i zaangażowaniu mieszkańców, adaptacji metropolii do zmian klimatu. W tym celu przeprowadzono spotkania międzynarodowe i wydarzenia lokalne. Warsztaty, seminaria i konferencje miały zaangażować mieszkańców w działania europejskie, zwiększyć ich świadomość na temat instytucji Unii Europejskiej i walczyć z eurosceptycyzmem. Podczas spotkań mieszkańcy dowiedzieli się m.in. jakie działania prowadzi UE, gdzie w najbliższym otoczeniu zostały zrealizowane projekty europejskie oraz w jakich sprawach można zwrócić się do unijnych instytucji. OMGGS w ramach projektu zorganizował w 2022 r. warsztaty międzynarodowe dotyczące adaptacji metropolii do zmian klimatu, warsztaty dla mieszkańców (“mozaika klimatyczna”) i debatę w ramach kongresu Smart Metropolia oraz debatę w ramach III Pomorskiego Forum Solidarności Klimatycznej im. Pawła Adamowicza.

Fundusze europejskie dla metropolii

Jeszcze w grudniu 2022 r. samorząd województwa dostał od Komisji Europejskiej zielone światło na wdrażanie trzeciego już programu polityki spójności Unii Europejskiej. Na początku 2023 r. program został zatwierdzony. W obecnej perspektywie unijnej nazywa się **FEP 2021-2027, czyli Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027**. Decyzję o przyznaniu blisko 1,8 mld euro ze środków europejskich przekazała osobiście w Gdańsku unijna komisarz ds. Polityki Regionalnej Elisa Ferreira, która podkreśliła, że nasz region doskonale radzi sobie z wykorzystaniem środków unijnych:

„Aby dobrze wykorzystać pieniądze unijne potrzebne jest partnerstwo i interakcja pomiędzy różnymi uczestnikami włączającymi się w ten proces. Parlament Europejski i Komisja Europejska wyznaczają pewne cele i kierunki działań, ale to nie Bruksela decyduje o tym, jak te pieniądze będą wydane. Na Pomorzu widzimy świetny przykład tych działań i ich realizacji. Wystarczy przejść choćby przez ulice i już natrafiamy na przykłady, jak unijne środki wspierają rozwój w mieście."

Elisa Ferreira, unijna komisarz ds. Polityki Regionalnej

Łączny budżet programu wynosi prawie 1,8 mld euro. W tej kwocie ok. 1,3 mld euro pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a blisko 500 mln euro stanowić będą środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. W maju 2023 r. samorząd województwa przyznał OMGGS prawie 780 mln zł na realizację projektów metropolitalnych. Dzięki tym pieniądzom w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych OMGGS 2021-2027 - **46 metropolitalnych gmin i powiatów zrealizuje ponad 120 projektów.**

Będą to m.in.

- **budowa i przebudowa węzłów integracyjnych,**
- **wsparcie psychoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży,**
- **termomodernizacje prawie 100 szkół, przedszkoli i budynków komunalnych,**
- **powiększenie powierzchni zielonej,**
- **domy dziennego pobytu, świetlice i kluby dla seniorów,**
- **wsparcie dla imigrantów.**

Dodatkowo w nowej perspektywie unijnej OMGGS zrealizuje pakiet **6 projektów transportowych w ramach Funduszy Europejskich na Infrastrukturę Klimat i Środowisko 2021-2027** z dofinansowaniem w wysokości **450 mln zł** (m.in. nowa linia tramwajowa, buspasy i ścieżki rowerowe, węzły integracyjne).

Fundusze Europejskie dla Pomorza | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

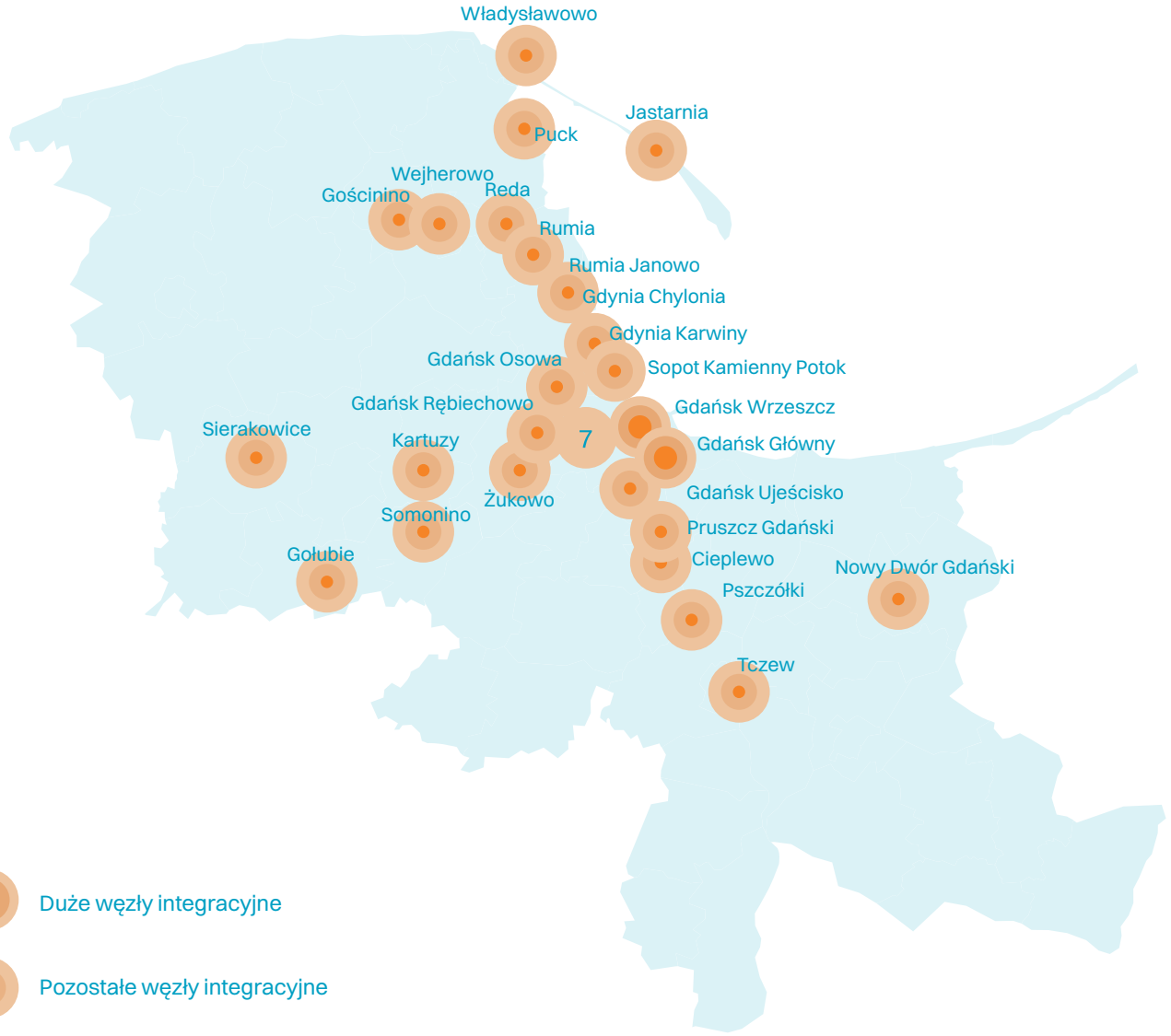
Transport

Węzły przesiadkowe, nowy tabor i remont przystanków SKM

Dzięki dotacjom z UE na terenie metropolii powstaje **26 węzłów przesiadkowych** (24 finansowane z RPO i 2 finansowane z POIiŚ). Inwestycje obejmują budowę nowych lub przebudowę istniejących węzłów. Powstają ulice, ścieżki rowerowe, wiaty przystankowe i miejsca parkingowe. **Nowe autobusy** (55 szt.), **tramwaje** (15 szt.) i **trolejbusy** (30 szt. nowych i 21 zmodernizowanych) zapewniają wysoki komfort podróży. Uzupełnieniem przedsięwzięcia jest także **budowa 2 tras tramwajowych** oraz **remont 8 peronów SKM w Rumi, Gdyni i Gdańsku.**

23 węzły zostały już ukończone, realizacja 3 - **Władysławowo, Gdańsk Główny oraz Gdańsk Wrzeszcz** - jest w trakcie. W styczniu 2023 r. władze **Władysławowa** podpisały umowę na wykonanie inwestycji w trybie

“zaprojektuj i wybuduj”. Zakłada budowę dworca autobusowego, parkingu na ponad 350 samochodów, parkingu rowerowego oraz przebudowę dróg i skrzyżowań. Inwestycja ma być ukończona wiosną 2025 roku. Koszt to 30 mln zł z czego niemal 8 mln zł to dotacja unijna. W lutym rozpoczęła się budowa węzła integracyjnego przy dworcu kolejowym w **Gdańsku-Wrzeszczu**. Powstanie tam m.in. kubaturowy parking na 500 rowerów, miejsca kiss&ride, minirondo, miejsca postojowe dla taksówek i osób z niepełnosprawnościami, system monitoringu, zaplecze socjalne dla kierowców autobusów miejskich, posadzone zostaną też drzewa, krzewy i pnącza. Koszt inwestycji 13 mln zł.

W październiku 2023 r. zakończyła się budowa węzła integracyjnego Centrum w Rumi. W ramach inwestycji przebudowano rondo, zmodernizowano pętlę autobusową, powstały nowe chodniki, drogi oraz wiaty rowerowe. Budowa dwóch rumskich węzłów kosztowała ok. 71 mln zł, z czego ok. 18 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków unijnych.

W 2023 r. zakończyły się prace przy budowie węzła **Gdynia-Karwiny.** Przebudowano skrzyżowania, powstał parking typu park&ride, miejsca dla 140 samo-

chodów (w tym **20 osób** poruszających się na wózkach inwalidzkich) i motocykli. Wybudowano 600 m dróg rowerowych i parking dla 50 rowerów, do tego 3 km buspasów. W ramach inwestycji zadbano o energooszczędne oświetlenie i zieleń: 35,8 tys. m2 trawników, 140 nowych drzew oraz krzewów i kwiatów. Całkowita wartość projektu to 116 mln zł, z czego ok. 54 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków unijnych.

Trwa przebudowa przystanku osobowego **Gdynia--Grabówek**. W sierpniu 2023 r. podpisano umowę w formule „zaprojektuj i wybuduj” dla peronów **Gdynia Stocznia, Gdańsk Stocznia**. Zakończony został remont przystanku SKM **Gdynia-Leszczynki.** Ze stacji zniknęła archaiczna, krótka wiata i popękany, rdzawy peron, wymieniono torowisko. Do tunelu pod torami prowadzi betonowe wejście. Na peron można dostać się windą, a na nim schronić nie tylko pod długą na 193 metry wiatą, ale i za przeszklonymi wiatrołapami. Całości dopełniają ławki, kosze, tablice informacyjne, elementy informacyjne dla osób niewidomych i słabowidzących, ścieżki prowadzące, pola uwagi, pasy ostrzegawcze, oznakowanie strefy zagrożenia i oznakowanie schodów w obrębie peronu i dojść na przystanek. Wartość projektu to 223 mln zł, z czego ok. 70,8 mln zł to dofinansowanie z UE.

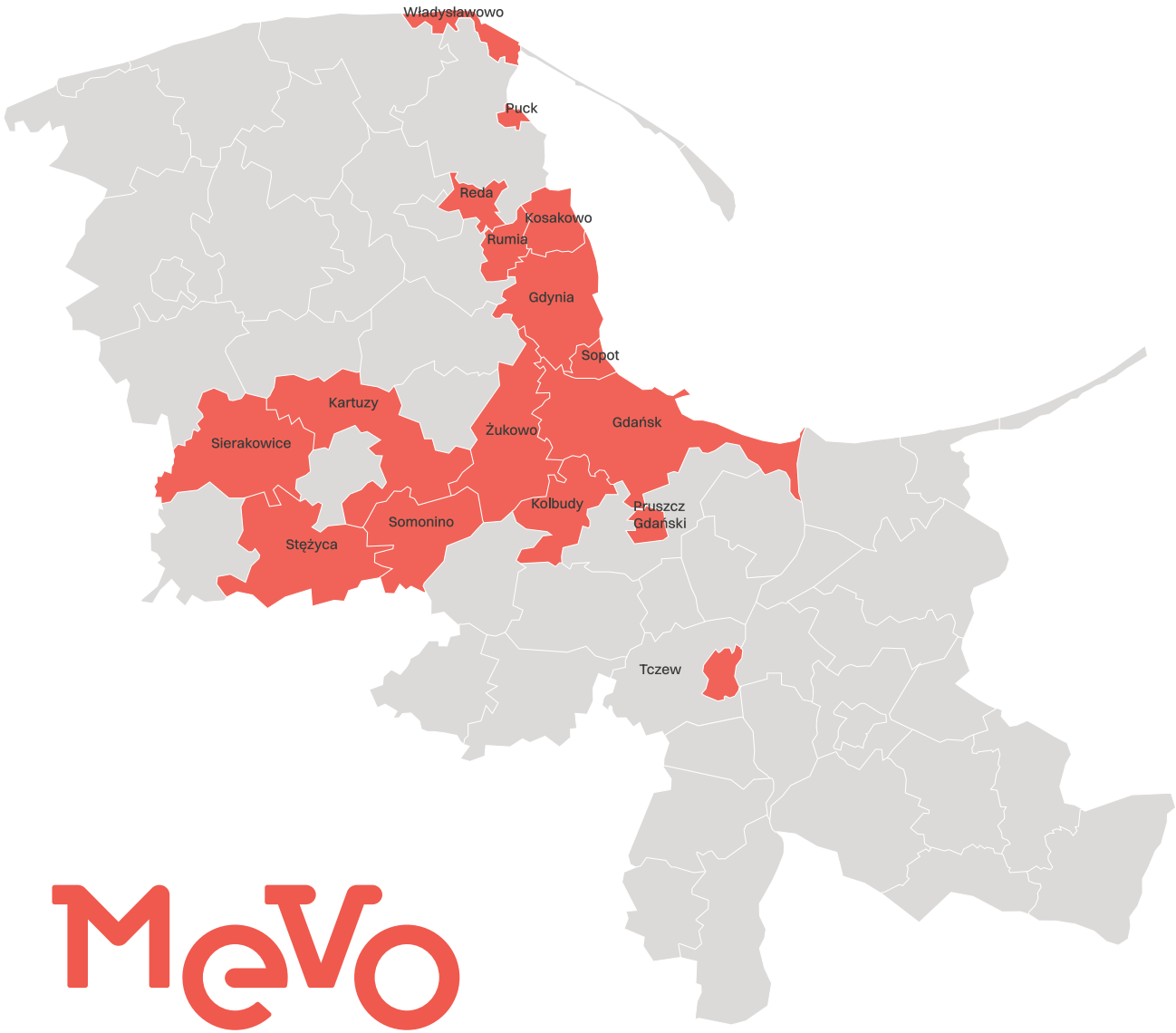
W marcu zakończyła się **budowa linii tramwajowej w Gdańsku w ciągu ulicy Nowej Warszawskiej.** Oprócz dwóch kilometrów torów wybudowano chodniki i drogę dla rowerów. Przebudowano w miejscu przebiegu linii tramwajowej również układ drogowy. Zamontowano 110 słupów trakcyjnych. Przebudowano przystanek tramwajowy „Przemyska”, z którego mogą korzystać także autobusy. Prace, które rozpoczęły się w 2021 r. pochłonęły 60 mln zł, w tym 40 mln zł to dofinansowanie. Nowa Warszawska to jedna z inwestycji metropolitalnych zrealizowanych w ramach Gdańskiego Projektu Komunikacji Miejskiej - etap IV A.

Mevo

System testowany był od wiosny. W tym czasie operator przeprowadził renowację stacji postojowych i montował totemy informacyjne. Równolegle były prowadzone prace nad udoskonaleniem aplikacji i obsługi technicznej systemu oraz centrum obsługi użytkowników. **Mevo 2.0 zostało uruchomione 16 listopada 2023 r.** Mieszkańcy dostali do dyspozycji **ponad 4 tys. rowerów**, **w tym ponad 3 tys. z napędem elektrycznym.** Rowery elektryczne dostarczyła firma Segway. Mają one akumulatory o większej pojemności, licznik prędkości i ładowania, uchwyt na telefon, indukcyjną ładowarkę oraz bezdętkowe koła i automatyczną skrzynię biegów. Umowa z katalońskim operatorem City Bike Global obowiązuje na 6 lat. System działa w **16 gminach** OMGGS, gdzie mieszka 1,1 mln mieszkańców (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Żukowo, Reda, Pruszcz Gdański, Tczew, Sierakowice, Rumia, Somonino, Stężyca, Kartuzy, Puck, Władysławowo, Kolbudy, Kosakowo). Rowery można zostawiać na 717 stacjach postoju. W odróżnieniu od wcześniejszego syste-

Mevo

MNIE KRĘCI!

mu powstało 51 punktów ładowania baterii, a system obsługiwany jest jedynie pojazdami zeroemisyjnymi. Od marca do końca listopada działa 100% floty, w pozostałych miesiącach - połowa. Użytkownicy mają do wyboru abonament miesięczny (za 29,99 zł), roczny (za 259 zł) lub na 48h, a także rozliczanie minutowe. Dostępne są także karty upominkowe z abonamentem miesięcznym, rocznym i na 48h.

Od 16 listopada do końca 2023 r. użytkownicy Mevo przejechali w sumie 168 tys. km podczas 63 tys. podróży. 79% podróży odbyło się w tygodniu, 21% w weekendy. Średni czas podróży to 20 minut na dystansie 3 km. Rowery najczęściej były wypożyczane między 13.00 a 15.00.

4 100 rowerów

16 gmin w projekcie

3 100 rowerów elektrycznych

717 stacji postojowych

1000 rowerów tradycyjnych

51 punktów ładowania baterii

Mobilna metropolia - SUMP dla OMGGS

W 2023 r. skończyliśmy prace nad **Planem Zrównoważonej Mobilności - SUMP** (ang. Sustainable Urban Mobility Plan) dla OMGGS. Jest to kompleksowy i długoterminowy plan działań do 2040 r. Dokument wylicza jakie inwestycje i projekty transportowe powinny być zrealizowane w metropolii, by poprawiła się jakość życia mieszkańców i zmniejszył się negatywny wpływ transportu na środowisko. Plan stawia sobie za cel **poprawę mobilności mieszkańców** (niezależnie od środka transportu, jaki wybierają i miejsca, do którego chcą dojechać) i wzrost bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego przy jednoczesnej **redukcji emisji CO2.** Plan był **szeroko konsultowany** zarówno z mieszkańcami metropolii, jak i z samorządowcami, ekspertami, przedstawicielami organizacji pozarządowych i lokalnymi radnymi. Odbyły się trzy tury konsultacji społecznych, kilkanaście spotkań, do tego badania ankietowe i wywiady, które przyniosły ponad 2,5 tysiąca uwag i wniosków do dokumentu.

Główne założenia SUMP dla OMGGS:

- **integracja transportu w całej metropolii,**
- **podróże na wspólnym bilecie,**
- **budowa nowych linii kolejowych,**
- **budowa nowych węzłów integracyjnych, do których będzie prowadziła siatka powiatowych linii dowozowych.**

Wyzwania transportowe nie kończą się na granicy miast czy gmin, dlatego SUMP na wszystkie działania patrzy z szerokiej perspektywy całej metropolii. Dokument **obejmuje 60 gmin i powiatów** OMGGS, a szczegółowe wytyczne zostały przygotowane również dla każdej gminy z osobna. Aby osiągnąć zapisane w nim cele - wszystkie gminy powinny działać razem, jednak dokument wymienia też zadania, które gminy będą musiały zrealizować indywidualnie. Plan jest szczególnie ważny w kontekście wysiłków o przyjęcie ustawy metropolitalnej na Pomorzu, gdyż wiele zadań SUMP zależy od decyzji i kompetencji instytucji rządowych. Powstanie metropolii dałoby samorządom narzędzia i środki do sprawniejszego wdrażania planów.

SUMP jest obowiązkowy dla wszystkich gmin, które będą starały się o przyznawania środków unijnych na projekty z zakresu mobilności i transportu w ramach ZIT OMGGS w nowej perspektywie unijnej 2021-2027. W grudniu 2023 r. SUMP dla OMGGS został przyjęty przez rady gmin: Gdańska, Pruszcza Gdańskiego, Gdyni i Sopotu.

Korzyści dla mieszkańców metropolii z wdrożenia założeń SUMP:

- **lepszy dostęp do usług,**
- **możliwość starania się o środki unijne,**
- **innowacyjne rozwiązania transportowe,**
- **planowanie dla ludzi, a nie dla samochodów i ruchu drogowego,**
- **przyjazne miejsca publiczne,**
- **zapewnienie bezpieczeństwa, mniej wypadków,**
- **lepsza infrastruktura transportowa,**
- **zmniejszenie hałasu,**
- **ograniczenie zmian klimatycznych,**
- **pozytywny wpływ na zdrowie.**

Klimat

Termomodernizacje

Metropolitalny program termomodernizacji jest realizowany w 32 gminach i powiatach. Gruntowne **remonty przechodzą szkoły, przedszkola, urzędy, szpitale i budynki mieszkalne.** Wymieniane są w nich okna, drzwi, grzejniki, docieplane są ściany i dachy. Budynki przystosowywane są do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. Mieszkańcy zyskują ocieplone i estetyczne budynki, a **gminy oszczędzają na rachunkach** za ogrzewanie i energię (co najmniej o 30%). Inwestycje to także ochrona środowiska i poprawa jakości powietrza w metropolii. Do tej pory zrealizowano 37 z 40 metropolitalnych projektów termomodernizacyjnych - co oznacza, że modernizację przeszło **245** (z planowanych 265) budynków użyteczności publicznej i **756** gospodarstw domowych. Wartość wszystkich realizowanych inwestycji to **ponad 465 mln zł, w tym 232 mln zł pochodzi z UE.**

W czerwcu zakończyła się największa termomodernizacja budynków publicznych w **Gdyni** trwająca od 2017 r. Projekt objął 17 gdyńskich budynków. Szesnaście placówek edukacyjnych i jedna specjalistyczna nie tylko zmieniło wygląd, ale i stało się bardziej ekologiczne i oszczędne. Bezpośrednio działania termomodernizacyjne polepszyły warunki nauki i pracy użytkowników modernizowanych obiektów, czyli ponad 11 tys. osób korzystających z budynków objętych projektem - uczniów, podopiecznych, nauczycieli i pozostałych pracowników. Zmniejszenie zużycia energii cieplnej oraz elektrycznej wpływa na obniżenie kosztów eksploatacyjnych zmodernizowanych obiektów. W zależności od budynku wykonano m.in. przyłączenia do sieci ciepłowniczej, modernizację systemów grzewczych i instalacji ciepłej wody, docieplenie budynków, wymiana drzwi i okien, usprawnienie wentylacji i nowe instalacje elektryczne. Na dachach 16 budynków zamontowano panele fotowoltaiczne, a na budynku Zespołu Szkół Chłodniczych i Elektronicznych dodatkowo turbinę wiatrową.

„W realizację tego projektu zaangażowane było wiele wydziałów Urzędu Miasta Gdyni. Uzyskany efekt jest niezwykle ważny, nie tylko w kontekście aspektów środowiskowych, zmniejszenia emisyjności, ale również w kontekście ekonomicznym. Mamy nadzieję, że będzie też inspiracją, pokazującą, że tego typu prace można przeprowadzić ze smakiem nawiązując a wręcz zachowując istotne dla gdynian elementy architektury budynków publicznych.” **Katarzyna Gruszecka-Spychała, wiceprezydent Gdyni ds. gospodarki.**

Jako pierwsze zmodernizowane w 2018 r. zostały budynki szkół: Szkoły Podstawowej nr 6, Szkoły Podstawowej nr 16, Szkoły Podstawowej nr 34, Szkoły Podstawowej nr 21 i Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 2. W 2019 r. nowy blask zyskały budynki Szkoły Podstawowej nr 11, Szkoły Podstawowej nr 33 i Szkoły Podstawowej nr 31. 2020 rok przyniósł modernizację kolejnych sześciu budynków: Szkoły Podstawowej nr 12, XIV Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi, Zespołu Szkół Chłodniczych i Elektronicznych, VI Liceum Ogólnokształcącego, Zespołu Placówek Specjalistycznych i Szkoły Podstawowej nr 52. W 2022 r. na warsztat wzięto budynki Zespołu Szkolno - Przedszkolnego nr 5 oraz II Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi. Ostatni w kolejce, remontowany w latach 2022/2023, był budynek Zespołu Sportowych Szkół Ogólnokształcących. Całkowita wartość przedsięwzięcia to ponad 97,6 mln zł, z czego około 33% pochodziło z dotacji unijnych.

Na początku października został otwarty **Środowiskowy Dom Samopomocy w Wejherowie.** To ośrodek pobytu dziennego dla osób dorosłych z zaburzeniami

psychicznymi, ze spektrum autyzmu oraz niepełnosprawnościami, które będą mogły uczyć się samodzielności oraz nabywać umiejętności niezbędne w codziennym życiu. W budynku znajdują się sale do rehabilitacji i integracji, a także pracownie, w tym: komputerowa, kulinarna i gospodarstwa domowego, przyrodnicza, plastyczna, muzyczna, a także aktywizacji ruchowej i pokój wyciszeń. Podopieczni mają zapewnioną opiekę, pomoc specjalistyczną, psychologiczną i pedagogiczną. Placówka funkcjonuje w dni robocze, jednak w razie potrzeby spowodowanej sytuacją życiową lub rodzinną, albo w przypadku realizacji całodobowego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych, placówka zapewnia swoim podopiecznym pobyt całodobowy. Całkowita wartość projektu to 2,96 mln zł, z czego ok. 1,94 mln zł stanowi dofinansowanie z UE.

„Inwestycja długo czekała na swoją realizację, ale dziś możemy się cieszyć pięknym, przyjaznym i nowoczesnym obiektem, który ma służyć osobom niepełnosprawnym z terenu powiatu wejherowskiego. Ta placówka to spełnienie marzeń podopiecznych, którzy zyskali szansę na pewną samodzielność i dzięki niej będą lepiej przystosowani do życia w środowisku rodzinnym i społecznym."

Starosta wejherowska Gabriela Lisius

W listopadzie **Gdańsk** zaprezentował **najwęższą kamienicę na Dolnym Mieście**, która przeszła termomodernizację. W budynku znajdują się cztery mieszkania, które są w pełni gotowe na przyjęcie nowych lokatorów. Remont obejmował m.in. przebudowę i docieplenie budynku, budowę instalacji kanalizacji deszczowej, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej oraz cieplnej, wzmocnienie i wymiana stropów, wymianę konstrukcji dachu, wymianę i renowację stolarki okiennej i drzwiowej, remont klatki schodowej i lokali mieszkalnych oraz wykonanie instalacji wewnętrznych i zewnętrznych. Ponadto, w budynku zamontowane zostały także urządzenia instalacji Building Management System, pozwalające na monitorowanie zużycia energii i mediów.

„To piękna XIX-wieczna kamienica, która dzięki unijnemu dofinansowaniu odzyskała dawny blask. Udało się kompleksowo wyremontować cały budynek. Koszt tej inwestycji to prawie 2,3 mln zł. W ramach programu termomodernizacji zostanie wyremontowanych przez Gdańskie Nieruchomości 26 budynków. Aktualnie w trakcie kompleksowych prac jest ich 13. Wartość programu to ponad 113 milionów złotych, z czego dofinansowanie unijne to przeszło 20 milionów złotych. Na naszych oczach zmieniają się kamienice nie tylko na Dolnym Mieście, ale również w wielu innych częściach naszego miasta, chociażby w Oliwie, na Biskupiej Górce czy w Nowym Porcie. Efektem są nie tylko wyremontowane mieszkania dla tych, którzy tego szczególnie potrzebują. To także pokazanie, że przywracając blask zabytkom, dbamy o dziedzictwo materialne naszego miasta."

Aleksandra Dulkiewicz, prezydent Gdańska

Od 2017 r. w **Gdańsku** trwa także **program termomodernizacji szkół.** Obejmuje on 30 placówek: 4 żłobki, 7 przedszkoli i 19 szkół, z czego do końca 2023 r. wyremontowano 21. Remont ma nie tylko podnieść komfort uczniów i nauczycieli, ale także ma się przyczynić do

obniżenia kosztów utrzymania. Działania w różnych obiektach obejmują m.in. ocieplenie ścian i dachu, zastąpienie starych okien nowymi oraz wymianę instalacji. Realizacja programu ma przyczynić się do zmniejszenia zużycia energii o ok. 53% w stosunku do stanu sprzed rozpoczęcia robót.

Pierwszym obiektem wyremontowanym w ramach programu była termomodernizacja Miejskiej Hali Sportowej przy ul. Kołobrzeskiej. Dużą termomodernizację przeszła Szkoła Podstawowa nr 42 przy ul. Czajkowskiego. Budynek ocieplono, wymieniono okna i drzwi, przebudowano także szkolny basen. Natomiast Szkoła Podstawowa 62 przy ul. Kępnej oprócz docieplenia ścian i dachu zyskała m.in. nową izolację, okna i drzwi. Wymieniono także grzejniki, przebudowano sieci ciepłownicze. Jesienią 2021 zakończyły się także prace związane z termomodernizacją SP nr 8 przy ul. Dragana i Szkole Podstawowej nr 20 przy ul. Wczasy. We wrześniu zakończono prace przy przebudowie dwóch żłobków – przy ul. Chałubińskiego i przy ul. Startowej. W 2021 termomodernizację przeprowadzono również w przedszkolu przy ul. Władysława IV, Szkole Podstawowej nr 21 przy ul. Na Stoku i Szkole Podstawowej nr 55 przy ul. Wolności. Obecnie prace trwają w ośmiu budynkach - na ukończeniu są roboty m.in. w Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. Gojawiczyńskiej, Przedszkolu nr 74 przy ul. Magellana czy Przedszkolu nr 75 przy ul. Wileńskiej, a także w SP 56 przy ul. Małomiejskiej oraz w Szkole Podstawowej nr 81 przy ul. Siedleckiego. Na początku 2024 r. zakończy się remont w ostatniej z placówek objętych programem, czyli Państwowej Szkole Muzycznej przy ul. Gościnnej. Łączny koszt wszystkich zadań przekroczył 84 mln zł, z czego ponad 40 mln zł dofinansowała Unia Europejska.

„Głównym celem realizowanego ze środków unijnych projektu jest ochrona środowiska. Szacunkowo 2635 ton węgla rocznie mniej niż przed termomodernizacją popłynie do atmosfery. 9 314 734 KWh rocznie – o tyle mniejsze będzie zużycie energii. To ma ogromne znaczenie, jeśli chodzi o kwestie środowiskowe, ale także w kontekście ograniczania zapotrzebowania na energię związanego z agresją putinowskiej Rosji na Ukrainę.” **Piotr Grzelak, wiceprezydent Gdańska.**

Zakończyła się również termomodernizacja zabytkowego gmachu Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Gdańsku. Elewacja szkoły, na której widniały jeszcze ślady po kulach, została odnowiona z zachowaniem

dbałości o historyczne detale. W ramach inwestycji docieplono ściany, wyremontowano kominy i dach. Wymieniono część okien i drzwi zewnętrznych na drewniane. Odtworzono schody granitowe zewnętrzne i pochylnię dla osób niepełnosprawnych. W ramach remontu odnowiono detale architektoniczne na budynku. Poza tym wymieniono instalacje: elektryczną, wodociągową i c.o. Koszt wszystkich prac to 6,6 mln zł, z czego około 59% to dofinansowanie z UE.

Sieci ciepłownicze

OMGGS w ramach POIiŚ pośrednio nadzoruje podłączanie sieci ciepłowniczych do kilkunastu dzielnic i miejscowości m.in. Lipce, Święty Wojciech, Piecki Migowo, Ujeścisko, Łostowice, Kokoszki, Osowa; Orłowo, Mały Kack, Chwarzno-Wiczlino; Rumia oraz połączenie do granicy Redy. Projekty realizowane przez **Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej (GPEC) i Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej (OPEC)** polegają głównie na modernizacji newralgicznych odcinków sieci ciepłowniczej i likwidacji węzłów grupowych, przebudowie istniejącej sieci ciepłowniczej (by zmniejszyć straty na przesyle), likwidacji lokalnego źródła węglowego oraz budowie magistrali ciepłowniczej, przystosowaniu i rozbudowie sieci ciepłowniczej, podłączeniu nowych odbiorców do miejskiej sieci ciepłowniczej, rozbudowie sieci, termomodernizacji sieci, ciepłociągów kanałowych i napowietrznych.

W ramach projektów wybudowano lub zmodernizowano 73 km sieci ciepłowniczej oraz podłączono 516 budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. W 2023 r. GPEC zmodernizowało 4,25 km sieci ciepłowniczej w dzielnicach Gdańska: Osowa, Orunia, Św. Wojciech, Lipce, Piecki Migowo, Jasień, Kokoszki, Ujeścisko, Łostowice, Stogi. Podłączono 10 budynków do centralnego ogrzewania na terenie dzielnic Gdańska: Osowa, Chełm, Jasień, Kokoszki, Matarnia. W ramach projektów realizowanych przez OPEC, w 2023 r. wybudowano lub zmodernizowano 0,4 km sieci ciepłowniczej w Gdyni.

Spotkanie energetyków gminnych

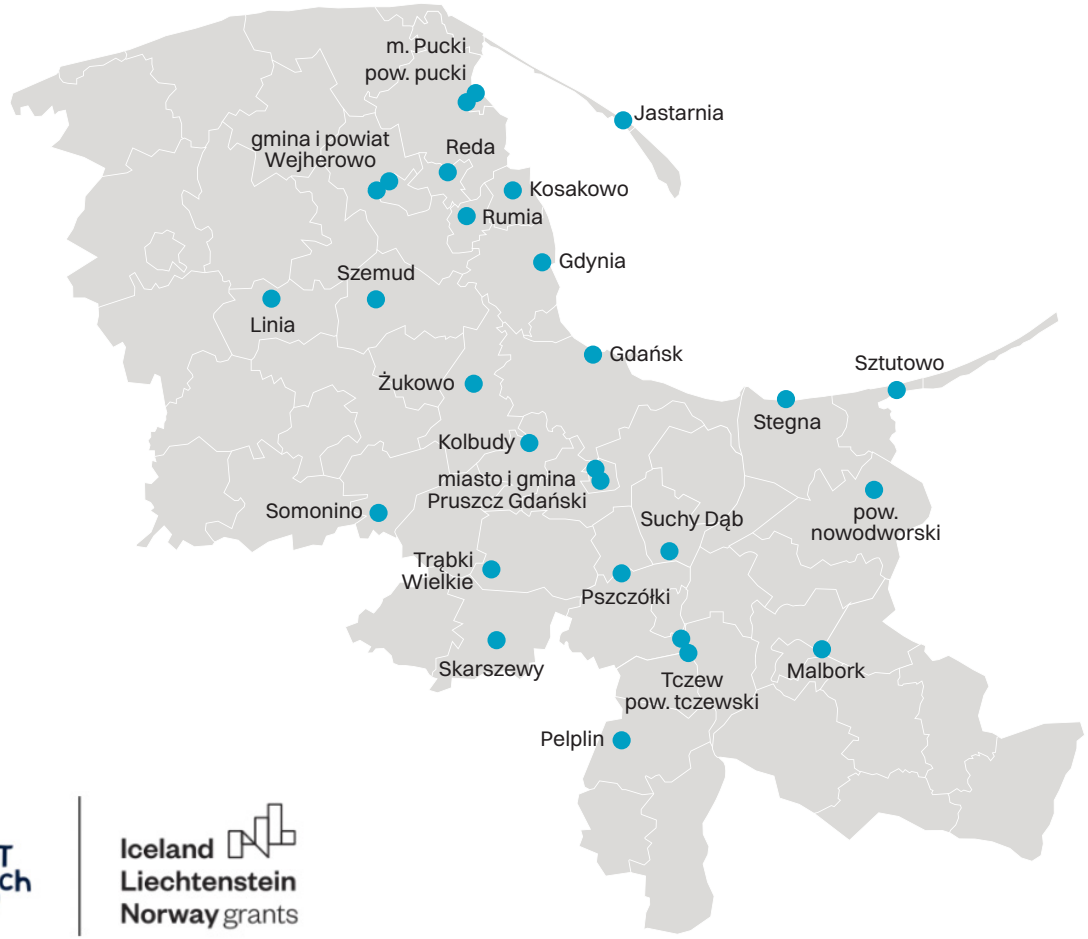
Coroczne spotkanie energetyków gminnych, czyli specjalistów zajmujących się kwestiami energii w gminach, odbyło się 9 listopada w Gdyni. Rozmawiali oni m.in. o źródłach finansowania inwestycji w obszarze energetyki, strategii wykorzystania bio-LNG na terenie metropolii z uwzględnieniem możliwości produkcji biogazu i lokalizowania biogazowni oraz o nowych obowiązkach gmin w zakresie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

„Spotkania energetyków to wymiana doświadczeń i przygotowanie projektów na przyszłość. Zarówno rozwiązania prawne, jak i potrzeby wymagają zdecydowanych działań. Sami widzimy co się dzieje z cenami prądu i gazu. Rozmawiamy szeroko o energii, nie tylko o prądzie. To nie tylko optymalizacja na taryfach, to współpraca, to odnawialne źródła energii, to magazyny energii, to pompy ciepła. To jest temat, który bardzo mocno wpływa na życie naszych mieszkańców i dzięki temu będziemy mogli lepiej z całą pewnością zarządzać finansami, mieć więcej środków na działania społeczne, czy inwestycyjne, jeśli zoptymalizujemy właśnie wydatki na energię.” **Michał Pasieczny, burmistrz Rumi i przewodniczący Komisji Infrastruktury i Środowiska OMGGS**

Klimat w szkołach metropolii

To największy projekt edukacyjny realizowany na terenie Metropolii Gdańsk-Gdynia-Sopot. Od końca 2021 roku, dzięki wsparciu ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz budżetu państwa, w 40 szkołach budujemy błękitno-zielone inwestycje, szkolimy nauczycieli i wyposażamy szkoły w sprzęt multimedialny.

Zadania zrealizowane w 2023 r.:

- **Szkolenia**

Przeszkoliliśmy ponad 80 nauczycieli przyrody, biologii i geografii. W ramach pięciu szkoleń spotkaliśmy się z partnerami z Norwegii, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami z realizacji inwestycji i projektów edukacyjnych dot. retencji wody i ochrony bioróżnorodności. Eksperci merytoryczni projektu pokazywali nauczycielom przykłady gdańskich ogrodów deszczowych i zielonych ścian zrealizowanych w mieście. Rozmawialiśmy o błękitno-zielonej infrastrukturze, która jest ważnym narzędziem w zakresie łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków. Każdy z nauczycieli otrzymał także specjalnie opracowane scenariusze zajęć lekcyjnych, które pomagają kreatywnie uczyć dzieci i młodzież jak przeciwdziałać efektom zmian klimatycznych.

- **Scenariusze i darmowe materiały dydaktyczne**

Nasi eksperci ds. edukacji ekologicznej przygotowali zestaw scenariuszy, które mogą być wykorzystane podczas lekcji na temat zmian klimatycznych na biologii, przyrodzie i geografii. Skrypty są przydatne przy organizowaniu zajęć np. z okazji Dnia Ziemi, Dnia Wody i Dnia Bioróżnorodności. Scenariusze zostały przygotowane z myślą o uczniach klas IV i V szkół podstawowych oraz I i II szkół ponadpodstawowych. Jednak ze względu na ich elastyczną formułę mogą być wykorzystywane tak-

że w innych klasach. Wydrukowane scenariusze zostały dostarczone do wszystkich metropolitalnych szkół. Dodatkowo przygotowaliśmy pakiet materiałów edukacyjnych (załączniki do scenariuszy), w których można znaleźć prezentacje multimedialne, tablice edukacyjne, karty pracy, plansze, quizy, gry. Wszystkie materiały są dostępne w zakładce do pobrania na stronie projektu.

- **Błękitno-zielone inwestycje**

Rozpoczęliśmy budowę błękitno-zielonych inwestycji w szkołach, które biorą udział w projekcie. W 40 placówkach powstają gruntowe i skrzyniowe ogrody deszczowe, niecki retencyjne, zielone ściany i kompostowniki. Inwestycje te wspierają łagodzenie zmian klimatycznych i adaptację do ich skutków. Koszt wszystkich inwestycji to blisko 1,5 mln zł. Zostaną one ukończone do kwietnia 2024 r.

- **Spotkanie z przedstawicielami instytucji nadzorujących i finansujących projekt**

W październiku biuro OMGGS odwiedzili przedstawiciele instytucji nadzorujących i finansujących nasz projekt. O postępach w realizacji rozmawialiśmy z pracownikami Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz partnerów zagranicznych - EEA and Norway Grants, Ambasady Norwegii w Polsce, The Norwegian Water Resources and Energy Directorate (NVE) Norwegian Environment Agency.

- **Konkurs “Chrońmy klimat metropolii”**

W listopadzie ogłosiliśmy konkurs dla dzieci i młodzieży uczącej się w metropolitalnych szkołach. Uczestnicy w wieku 10-19 lat mogą zgłaszać ekoinicjatywy, które podnoszą świadomość społeczeństwa na temat łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do ich skutków poprzez promowanie błękitno-zielonej infrastruktury. Nagrodą główną w konkursie jest czterodniowa wizyta studyjna w Trondheim w Norwegii dla czterech trzyosobowych zespołów wraz z opiekunami.

Projekt Klimat w szkołach metropolii będzie realizowany do końca kwietnia 2024 r. we współpracy z partnerem merytorycznym **Gdańskie Wody** oraz z partnerem zagranicznym **International Development Norway.** Dofinansowanie pochodzi ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 oraz budżetu państwa. Wspólnie działamy na rzecz Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej.

W projekcie biorą udział szkoły podstawowe i średnie z miejscowości: **Pszczółki, Kłodawa, Gdynia, Gdańsk, Sztutowo, Jastarnia, Nowy Dwór Gdański, Rumia, Reda, Dębogórze, Linia, Bielkówko, Malbork, Żukowo, Wejherowo, Rudno, Suchy Dąb, Łęgowo,Puck, Nieistępowo, Szczodrowo, Skarszewy, Tczew, Pelplin, Gościcino, Mikoszewo, Bolszewo, Pruszcz Gdański, Chwaszczyno, Borcz, Kielno.**

Liquid Energy

W 2023 r. zakończyliśmy realizację europejskiego programu współpracy OMGGS oraz siedmiu partnerów z Polski, Niemiec i Litwy w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk. W ramach projektu prezentowaliśmy możliwości wykorzystania skroplonego gazu ziemnego i biogazu do produkowania czystej energii elektrycznej na potrzeby zasilania budynków, a także jako źródło napędu dla pojazdów. W czerwcu na konferencji w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym w Gdyni podsumowaliśmy projekt i wspólnie z gośćmi i ekspertami ze Szwecji, Nigerii, Litwy, Norwegii, Niemiec i Polski rozmawialiśmy o globalnych wyzwaniach dot. zapewnienia dostępu do energii, a także wymienialiśmy się doświadczeniami na temat wsparcia i produkcji biogazu.

W ramach projektu nasze biuro wspólnie z ekspertami przygotowało Strategię produkcji biogazu w obszarze metropolitalnym wraz z analizą potencjałów oraz opracowania dot. wykorzystania LNG/bio-LNG dla trzech metropolitalnych firm:

- **jako zapasowego źródła energii zasilającej sieci trolejbusowe na potrzeby Przedsiębiorstwa Komunikacji Trolejbusowej sp. z o.o. w Gdyni,**
- **jako ekologicznego paliwa dla tramwajów wodnych na potrzeby Żeglugi Gdańskiej,**
- **jako źródła wykorzystania odpadów do produkcji paliwa dla Zakładu Utylizacyjnego sp. z o.o.**

Projekt Liquid Energy to również pilotażowe rozwiązania, jak zastosowanie LNG/bio-LNG jako paliwa do małych statków (w Szczecinie) czy mobilna stacja do tankowania LNG (w Gdańsku i Gdyni). Partnerami projektu byli: Instytut Morski Uniwersytetu Morskiego w Gdyni - lider projektu, Uniwersytet w Rostocku, Akademia Morska w Szczecinie, Klaipeda Science and Technology Park, Towarzystwo Krzewienia Wiedzy o Morzu w Szczecinie, Hanseatic Institute for Entrepreneurship and Regional Development at the University of Rostock oraz Institute for Sustainable Economy and Logistics in Rostock.

„Alternatywne źródła energii, jak LNG i bio-LNG, to przyszłość, przed którą nie ma odwrotu, a na rynku paliwowym liczyć się będzie ten, kto wygra w wyścigu na opracowanie nowych technologii pozyskiwania i dystrybucji paliw alternatywnych”.

Paweł Warszycki z Hanzeatyckiego Instytutu Przedsiębiorczości i Rozwoju Regionalnego przy Uniwersytecie w Rostocku, jednego z niemieckich partnerów projektu Liquid Energy

LOCALISED

Jest to międzynarodowy projekt badawczy, który realizujemy od 2021 r. Wspólnie z partnerami projektu chcemy do 2025 r. opracować narzędzie, które w łatwy i przystępny sposób będzie pokazywać, jak poszczególne działania czy inwestycje realizowane przez samorządy, biznes i mieszkańców będą wpływać na emisję CO^2. Pomoże to w określeniu najlepszych praktyk w zakresie łagodzenia i przystosowania się do zmian klimatycznych. Wyniki końcowe projektu zostaną udostępnione władzom lokalnym, mieszkańcom i przedsiębiorstwom.

Działania w 2023 r.:

- **Ankieta**

W styczniu zaprosiliśmy mieszkańców metropolii do wypełnienia ankiety dotyczącej wpływu kryzysu klimatycznego na nasze życie. Pytaliśmy jaki będzie wpływ kryzysu, kogo szczególnie dotknie, a także jakie działania adaptacyjne są obecnie najważniejsze. Ankieta

posłuży do opracowania raportu na temat niskoemisyjnego stylu życia. Badanie nadzorowało Austriackie Towarzystwo Środowiska i Technologii (ÖGUT).

- **Spotkanie międzynarodowych specjalistów ds. klimatu**

W czerwcu zaprosiliśmy partnerów projektu do Gdańska na dwudniowe spotkanie ze specjalistami z zakresu Zielonego Ładu, transformacji energetycznej i adaptacji do zmian klimatu, przedstawicielami uniwersytetów, a także lokalnych władz miejskich. Nie zabrakło pracowników ośrodków badawczych z różnych krajów, między innymi Niemiec, Włoch i Hiszpanii. Na spotkaniu rozmawialiśmy m.in. o postępach prac nad projektem oraz o harmonogramie działań.

- Projekt LOCALISED jest finansowany z programu badań i innowacji Horyzont 2020 Unii Europejskiej w kwocie 128,6 tys. euro. Projekt jest realizowany przez **12 partnerów z 6 państw:** Polski, Austrii, Niemiec, Hiszpanii, Holandii i Włoch: Forschungszentrum Jülich, Institute of Energy and Climate Research, Potsdam Institute for Climate Impact Research, Austrian Society for Environment and Technology, Catalonia Institute for Energy Research, Instytut Maszyn Przepływowych, Fondazione Centro Euro-Mediterraneo sui Cambiamenti Climatici, Universiteit Twente z Holandii, Climate Media Factory UG, T6 Ecosystems s.r.l., Wydział Energii Miasta Wiedeń, Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, gmina Barcelona. Projekt potrwa do października 2025 roku.

Kultura

Kultura włącza

Wspólnie z Biblioteką Narodową w Oslo oraz Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Gdańsku od 2022 roku realizujemy projekt Kultura włącza. Jest on skierowany do pracowników domów kultury i bibliotek w całej metropolii. Dzięki m.in. szkoleniom, warsztatom i wizytom studyjnym - ponad 300 pracowników samorządowych zdobędzie nowe umiejętności, które pomogą im likwidować bariery w dostępie do kultury dla młodzieży, seniorów, imigrantów oraz osób z niepełnosprawnościami.

W czerwcu zaprosiliśmy metropolitalnych bibliotekarzy na szkolenie "Wielokulturowe i dostępne instytucje kultury". Uczestnicy uczyli się jak organizować inkluzywne wydarzenia i jak komunikować się z przedstawicielami mniejszości, mając na uwadze różnorodność i integrację. Nie zabrakło praktycznych porad i wskazówek np. jakich zwrotów wystrzegać się w komunikacji, a jakie na stałe włączyć do swojego języka. Na spotkanie zaprosiliśmy Oddbjørna Hansena - głównego bibliotekarza norweskiej Biblioteki Narodowej, który odpowiada za dział multilingwistyczny oraz programy włączające dla migrantów. Opowiadał on o swoich doświadczeniach i projektach, jakie realizował zarówno w samym Oslo, jak i w mniejszych, regionalnych bibliotekach. Na koniec spotkania uczestnicy otrzymali obszerne materiały szkoleniowe, pełne gotowej do wykorzystania wiedzy.

Sierpień to seria szkoleń dla bibliotekarzy i pracowników instytucji kultury, którzy uczyli się jak profesjonalnie zachowywać się w kontaktach z osobą z niepełnosprawnością ruchu (z uwzględnieniem różnic w podejściu ze względu na sposób poruszania się) i niepełnosprawnościami sensorycznymi, a także z niepełnosprawnością intelektualną i w spektrum autyzmu. Szkolenia „Savoir-vivre wobec osoby z niepełnosprawnościami" to także część warsztatowa, podczas której uczestnicy na własnej skórze mogli poczuć trudności, z którymi na co dzień zmagają się osoby z niepełnosprawnościami. Uczestnicy warsztatów poruszali się na wózku, a także używali laski i gogli symulujących niepełnosprawność wzroku.

W drugiej połowie września Komisja Kultury OMGGS zaprosiła kadrę z metropolitalnych instytucji kultury na wizytę studyjną w powiecie gdańskim. Była to doskonała okazja do przyjrzenia się ciekawym praktykom i doświadczeniom. Uczestnicy odwiedzili m.in. Cieplewo, Ośrodek Kultury, Sztuki i Bibliotekę Publiczną w Pruszczu Gdańskim, Trąbki Wielkie, Przywidz, Kolbudy i Cedry Wielkie.

5 października w ramach kongresu Smart Metropolia odbyła się konferencja "Kultura włącza". Z udziałem ekspertów i praktyków rozmawialiśmy o trendach w kulturze, a także o tym, jak rozwijać instytucje w oparciu o odważne pomysły i innowacje. Podczas konfe-

rencji zapowiedzieliśmy także publikację Jacka Kotarbińskiego eksperta od dobrych praktyk i trendów dla bibliotek, czyli zbiór zasad, które pomagają poprawić dostępność metropolitalnych instytucji kultury. Tego samego dnia, podczas gali rozdania nagród Smart Metropolia, odbyła się debata „Metropolia włącza". W rozmowie wzięli udział: Mariusz Waras (jeden z najważniejszych światowych twórców street-artu, kurator festiwalu Dictator Art Masters), Alicja Jabłonowska (CEO 100cznia), Grzegorz Kwiatkowski (polski poeta oraz gitarzysta i wokalista) oraz Paweł Nowak (pomysłodawca, dyrektor artystyczny Międzynarodowego Festiwalu Akordeonowego w Sulęczynie) oraz Aleksandra Szymańska (dyrektorka IKM w Gdańsku i członkini prezydium Komisji ds. Kultury w OMGGS).

W ramach projektu Kultura włącza przeprowadzimy prawie 100 warsztatów, spotkań i innych wydarzeń artystycznych, które pokazują różnorodność kulturową i promują zrozumienie oraz szacunek wobec innych tradycji, ale także różnych potrzeb. Metropolitalne instytucje kultury zapraszają do siebie twórców, którzy realizują programy edukacyjne, warsztaty i spektakle. Udział w projekcie to więcej niż nieodpłatna organizacja wydarzenia. Dodatkowo każda z instytucji może otrzymać nieodpłatnie sprzęt i narzędzia zwiększające dostępność, np.: lupa elektroniczna - powiększalnik z funkcją mowy, system informacji głosowej i orientacji przeznaczony dla osób niewidomych i niedowidzących, system wspomagający słyszenie, taki jak pętle indukcyjne, systemy FM, programy, aplikacje, aby kontaktować się z osobą posługującą się językiem migowym, specjalistyczne myszy i klawiatury komputerowe powiększające czcionkę.

Projekt Kultura włącza wpisuje się w metropolitalne działania, które realizujemy w ramach Standardu Minimum na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Otoczenia oraz Standardu Minimum w Integracji Imigrantów. Działanie finansowane jest ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021.

Mara Fest

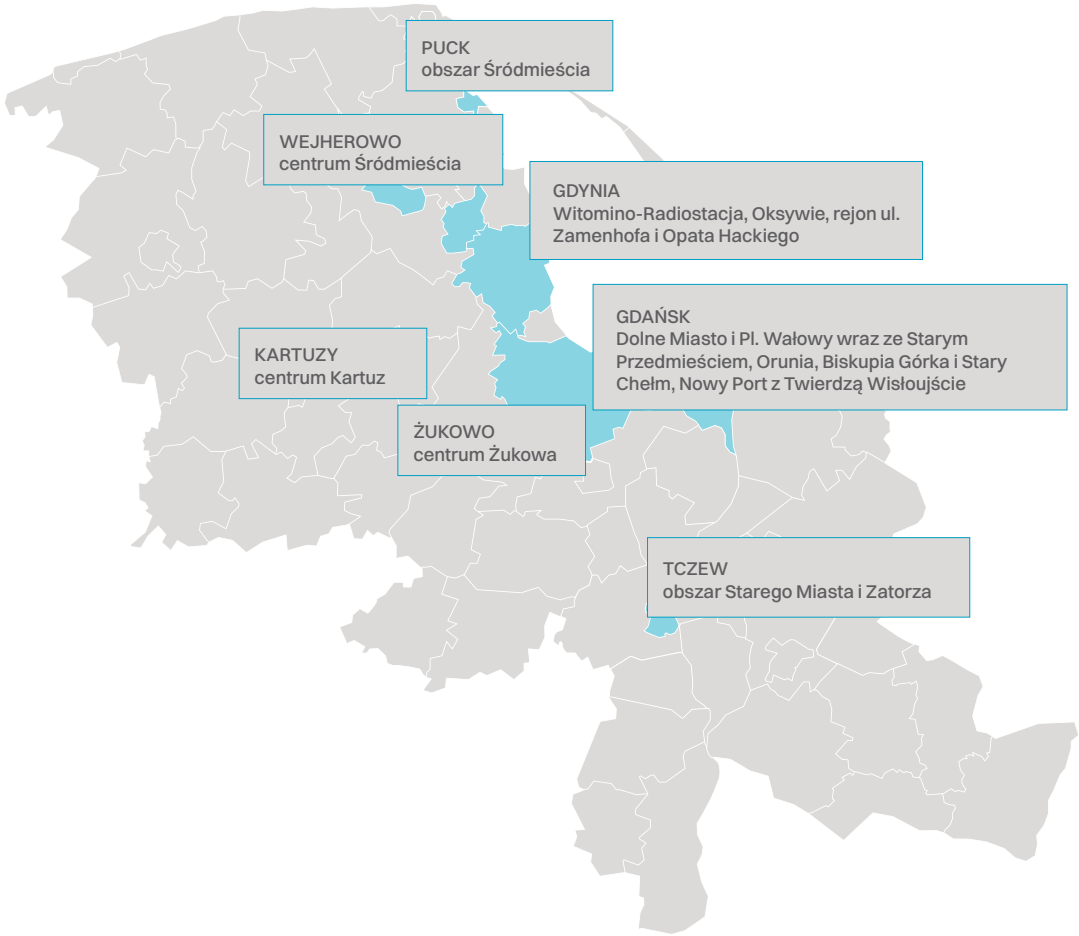
2 września w Operze Leśnej w Sopocie pod patronatem OMGGS odbył się Festiwal Solidarności Mara Fest. Festiwal był wyrazem jedności z naszymi wschodnimi sąsiadami z Ukrainy i Białorusi. Na scenie sopockiego amfiteatru wystąpili artyści z 3 krajów: Polski, Ukrainy i Białorusi. Festiwal miał charakter charytatywny. Część środków ze sprzedaży biletów została przekazana fundacji zajmującej się leczeniem i rehabilitacją kobiet i dzieci dotkniętych wojną w Ukrainie.

Rozwój społeczno-gospodarczy

Rewitalizacja

W ramach ZIT przeprowadzana jest kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych terenów w metropolitalnych miastach. Projekt obejmuje **13 dzielnic w 8 miastach: w Gdańsku** (Dolne Miasto i plac Wałowy wraz ze Starym Przedmieściem, Orunia, Biskupia Górka i Stary Chełm, Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście), **Gdyni** (Witomino-Radiostacja, Oksywie, rejon ulic Zamenhofa i Opata Hackiego), **Kartuzach** (centrum), Wejherowie (Śródmieście), Tczewie (obszar Starego Miasta i Zatorze), Rumi (Zagórze), **Pucku** (centrum oraz obszar Śródmieścia) i **Żukowie** (centrum). Koszt wszystkich projektów to ponad **380,5 mln zł z czego dofinansowanie z UE wynosi 188,4 mln zł.** Rewitalizacją objęte są obszary o powierzchni 1 212 ha, na których wsparciem zostanie objętych prawie 70 tys. mieszkańców metropolii. Projekty dotyczą aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców oraz odbudowy infrastruktury publicznej, w tym m.in. dostosowania budynków do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych, remontów budynków komunalnych,wspólnot mieszkaniowych i spółdzielni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, w tym parków i skwerów oraz remontów dróg.

Wejherowo w kwietniu 2023 r. podsumowało **rewitalizację Śródmieścia.** Miasto wybudowało nowe ulice i chodniki, zagospodarowało dwa parki, zmodernizo-

REWITALIZACJA MIAST

8 miast

Gdańsk, Gdynia, Kartuzy, Wejherowo, Tczew, Rumia, Puck i Żukowo

13 dzielnic

380,5 mln zł całkowity koszt

188,4 mln zł środki z UE

1 212 ha powierzchnia objęta rewitalizacją

70 tys. mieszkańców objętych rewitalizacją

wało budynki. Działania w ramach projektu obejmują także aktywizację społeczną (grupowe i indywidualne poradnictwo psychologiczne, prawne, społeczne, warsztaty, kontrakty socjalne), aktywizację zawodową (indywidualne i grupowe poradnictwo zawodowe, wsparcie w ramach programu Aktywizacja i Integracja, kursy zawodowe i szkolenia, warsztaty komputerowe, staże zawodowe, warsztaty grupowe) oraz wsparcie środowiskowe (akcje środowiskowe, grupy wsparcia dla uczestników projektu). Działa również Klub Integracji Społecznej Śródmieście, skierowany do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zamieszkujących zdegradowany infrastrukturalnie obszar miasta Wejherowa.

„Projekt rewitalizacji jest jednym z przykładów na to, że mamy pomysły, strategię i ją skutecznie realizujemy. Wszyscy widzimy jak ważne zmiany zachodzą w Wejherowie – od modernizacji parków, skwerów i ulic, poprzez remonty budynków, po projekty społeczne. Od wielu lat systematycznie, etapami realizujemy proces modernizacji i ożywienia Wejherowa, który ma na celu przede wszystkim zwiększenie atrakcyjności miasta dla jego mieszkańców oraz ugruntowanie funkcji Wejherowa jako regionalnego ośrodka w metropolii."

Krzysztof Hildebrandt, prezydent Wejherowa

Na jednej z najstarszych ulic w Wejherowie - **ulicy Kopernika** przebudowano nawierzchnię, kanalizację deszczową i sanitarną oraz sieci wodociągowe i gazowe. Wybudowano nowe chodniki, zatoki parkingowe i dodatkowe miejsca postojowe wraz z zielenią w kwartale pomiędzy ulicami. Bardzo ważnym aspektem tej inwestycji, z uwagi na historyczny charakter tego miejsca, było odtworzenie i zagospodarowanie przydomowych ogródków oraz ogrodzeń i schodów do budynków. Pojawiła się nowa zieleń, ławki i oświetlenie. Budynek przy ul. Kopernika 22 przeszedł gruntowny remont elewacji, a na jednej ze ścian powstał fresk wykonany techniką sgraffito, który przedstawia sylwetkę Kaszuba z akordeonem.

Dzięki projektowi Rewitalizacji Śródmieścia Wejherowa metamorfozę przeszły dwa wejherowskie parki. Nad rzeką Cedron, pomiędzy ulicami Wałową i 12 Marca, powstał **Park Cedron**. Na tym terenie posadzono 32 drzewa, kilkaset krzewów, a także wykonano rabaty z traw ozdobnych i kwiatów. Park ozdobiła ażurowa altana, opleciona zielonymi pnączami, ustawiono tu fontannę, leżaki parkowe i wybudowano plac zabaw. Pojawiły się również kosze na śmieci, oświetlenie, a także ławki parkowe, w tym ławki ze stolikami i ławki bujane oraz betonowe leżaki parkowe. Wyrażone na konsultacjach społecznych opinie wejherowian pomogły zaplanować przestrzeń **Parku Kaszubskiego**. Powstał on pomiędzy ulicami Sobieskiego i Strzelecką. Podzielono go na trzy strefy: relaksu (ławki, drewniane leżanki itp.),

spotkań oraz zabaw (zestaw sprawnościowy, huśtawki i linarium). Utworzono strefę pamięci oraz miejsce na food trucki. Po rewitalizacji park rozrósł się o 21 tys. nowych krzewów i kwiatów oraz 18 drzew (brzozy i lipy). Na całym terenie zamontowano nowe oświetlenie i monitoring.

W ramach projektu zadbano też o komfort poruszania się po mieście. **Wzdłuż rzeki Cedron** wybudowano nowe ścieżki rowerowe, chodniki i umocniono brzegi rzeki. Zagospodarowano tereny przyległe do ścieżki, a w rejonie ul. Rzeźnickiej tereny przyległe do chodnika. Powstała nowa ulica **Świętej Anny**, która połączyła

ul. Mickiewicza z Parkową. Wyremontowano parking przy ul. Mickiewicza. Można tam znaleźć m.in. ogrody deszczowe. **Między ul. Kalwaryjską i Strzelecką** wybudowano drogę wewnętrzną, powstały chodniki, przebudowano sieci kanalizacji deszczowej, elektroenergetycznej wraz z przebudową oświetlenia i sieci teletechnicznej. Pojawiły się tu także nowe drzewa i krzewy, ogrody deszczowe, ławki, kosze na śmieci i pojemniki na psie odchody. W ramach rewitalizacji nowe drogi, chodniki i miejsca parkingowe pojawiły się między **ul. Dworcową i ul. Sobieskiego**, a chodnik wzdłuż ul. Sobieskiego połączył wejherowski rynek z Filharmonią Kaszubską. Metamorfozę przeszedł też odcinek łączący **ul. 12 Marca z ul. Reformatów.** Wybudowano tu chodniki, kanalizację deszczową i oświetlenie, elementy kanalizacji sanitarnej, sieci elektrycznej i teletechnicznej. W ramach rewitalizacji **wyremontowano też budynki mieszkalne.** Były to renowacje, remonty i docieplenia ścian elewacji, remonty dachów, prace dekarskie, wymiana stolarki drzwiowej czy zagospodarowanie podwórek. Koszt projektu to ponad **23 mln zł, w tym 15,5 mln zł pozyskano z dotacji unijnej.**

Rewitalizacja Centrum Pucka obejmuje: utworzenie Puckiego Centrum Wsparcia, renowację budynków mieszkalnych, kompleksowe zagospodarowanie otoczenia wielorodzinnych budynków mieszkalnych, renowację parku i skwerów oraz rozbudowę systemu monitoringu Centrum. We wrześniu 2023 r. Puck podpisał umowę na renowację terenów zielonych w mieście. Obejmie ona **Park Dziejów Pucka** położony między ul. Gen. Józefa Hallera a Morskiego Dywizjonu Lotniczego (m.in. nowe chodniki, miejsca rekreacji dla dzieci i dorosłych oraz ławki, przebudowa sieci energetyczno-oświetleniowej, nowa zieleń) oraz **skwerów przy ul. Nowy Świat** (m.in. wygodne, szerokie ławki, trampoliny, ścieżki, nowa zieleń). W ramach rewitalizacji odbywały się także **warsztaty dla mieszkańców pn. "Zielono mi".** Były okazją do rozmów o roślinach w przestrzeni miejskiej, bioróżnorodności oraz zaplanowaniu zielonej **rewitalizacji Parku Kaszubskiego.** Miejsce to od jakiegoś czasu zyskuje na popularności - działa tam kolorowa fontanna, a w okresie wakacyjnym odbywają się kameralne spotkania muzyczne. Na warsztatach mieszkańcy opracowali projekt obsadzenia rabat wzdłuż ul. 1-go Maja trawą i roślinami w kolorach kaszubskich. Na miejscu oprócz kilkuset bylin i traw stanął także ręcznie wykonany hotel dla owadów. Domek zapewnia schronienie różnym gatunkom owadów i umożliwia im budowanie gniazd, do tego jest oryginalną ozdobą przestrzeni - jedna ze ścian została przyozdobiona wzorem kaszubskim. Całkowita wartość rewitalizacji Centrum Pucka to prawie **12 mln zł z czego 4,5 mln zł to dotacja z UE.**

W 2023 r. zakończył się **remont Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tczewie.** W ramach inwestycji wyczyszczono elewację, wymieniono stropy, zamontowano nową instalację elektryczną, klimatyzację, wentylację, windę oraz przystosowano obiekt do potrzeb dzieci, dorosłych, osób starszych i z niepełnosprawnościami. W każde miejsce można dotrzeć dobudowaną windą. W nowoczesnym gmachu znajdziemy: czytelnię, bibliotekę multimedialną, sale konferencyjne wyposażone w ekrany i rzutniki, przestronną salę wystawową. W mediatece: gry planszowe, ebooki, audiobooki, komiksy, stanowiska komputerowe, konsole do gier, płyty winylowe.

„Główny gmach biblioteki to budynek z dość ponurą stalinowską historią, który udało się przekuć w miejsce przyjazne i integrujące mieszkańców. Projekt rewitalizacji pozwolił na gruntowny remont budynku, bardziej funkcjonalne wykorzystanie powierzchni, co umożliwi działania daleko wykraczające poza tradycyjną funkcję książnicy. Współczesne biblioteki w niczym nie przypominają swoich wcieleń sprzed kilku dekad - to nie tylko księgozbiór, czytelnia, wypożyczalnia. Dzisiaj to centrum życia kulturalnego, organizator wydarzeń, w tym spotkań z autorami, warsztatów dla dzieci i dorosłych, miejsce spotkań i dyskusji literackich."

Mirosław Pobłocki, prezydent Tczewa

Metropolitalny program rewitalizacji w Tczewie obejmuje: przebudowę kamienicy przy ul. Podgórnej 8 na Centrum Wspierania Rodziny, remont pomieszczeń bibliotecznych (ul. Dąbrowskiego i Kościuszki), wykonanie monitoringu i oświetlenia (na ul. Kolejowej, Prostej, Półwiejskiej, Młyńskiej i Wilczej), zagospodarowanie przestrzeni wokół dworca PKP, budowę kładki pieszo-rowerowej i zagospodarowanie terenu wzdłuż kanału Młyńskiego, budowę placu zabaw przy ul. Łąkowej, adaptację budynku przy ul. Elżbiety na Rodzinny Klub Zatorze, a także nowe drogi na ul. Krętej i Podgórnej oraz remont ul. Królowej Jadwigi. Całkowita wartość projektu to **30,6 mln zł, z czego prawie 17 mln zł stanowi dofinansowanie ze środków unijnych.**

Metropolitalny program rewitalizacyjny **w Gdyni** obejmuje 3 obszary: rejon ulic Zamenhofa - Opata Hackiego w Chyloni, fragment dzielnicy Oksywie i zachodnią część dawnej dzielnicy Witomino-Radiostacja. W poprzednich latach uruchomiono dwie przystanie sąsiedzkie: Śmidowicza 49 na Oksywiu oraz Opata Hackiego 33 w Chyloni. Uroczyste otwarcie trzeciej **Przystani Widna 2a na Witominie** odbyło się we wrześniu 2023 r. Przystań Widna 2A tworzą dwukondygnacyjne budynki: domu sąsiedzkiego oraz Biblioteki Witomino. Wyróżniają je duże okna oraz jasna elewacja osłonięta od strony skrzyżowania drewnianą, ażurową kurtyną. Są w pełni dostosowane do potrzeb osób w różnym wieku i o różnej sprawności. W obu budynkach są windy, nie ma progów, drzwi są szerokie, a sufity akustyczne. Prowadzący na patio chodnik jest nachylony pod kątem umożliwiającym poruszanie się tu wózkiem. Łączna powierzchnia użytkowa budynków to blisko 900 m kw. Całości dopełnia przestronne, amfiteatralne patio z małą architekturą, fontanna posadzkowa

oraz zieleń: trawy i byliny. Trzeba podkreślić, że nie wycięto żadnego drzewa: cztery drzewa kolidujące z inwestycją zostały przesadzone, a zasadzono 17 nowych. Co ciekawe, nawierzchnię patio i podłogi budynków wykonano z tego samego materiału. Dzięki temu kompleks tworzy spójną całość. Można do niego dostać się z czterech stron: w zamyśle głównym wejściem jest to od strony skrzyżowania ul. Rolniczej i Chwarznieńskiej. Dojazd samochodem: ul. Widną. Przy Przystani powstał parking. W Domu Sąsiedzkim na mieszkańców czeka m.in. wielofunkcyjna sala sąsiedzka, dostępna kuchnia przeznaczona na warsztaty kulinarne, miejsca spotkań i warsztatów oraz sala do ćwiczeń. W Bibliotece Witomino działają połączone filie znajdujące się dotąd przy ul. Narcyzowej i w Leśniczówce: z bogatym księgozbiorem, ofertą wydarzeń kulturalnych dla osób w każdym wieku i takie nowinki jak dwustronna mapa do gier bitewnych, piłkarska mata do dryblingu czy hula hopy. Całkowita wartość projektu to ponad **14 mln zł, z czego prawie 10 mln zł to dofinansowanie ze środków UE.**

„Przystań Widna 2A to pierwsza gdyńska Przystań, którą zbudowaliśmy praktycznie od zera, rozmawiając z mieszkańcami, pytając o ich oczekiwania. Zapraszam do korzystania z zasobów Biblioteki Witomino, zapraszam do Domu Sąsiedzkiego. Czekają tu sale: konferencyjna i warsztatowa, gdzie będą mogli państwo spotykać się, brać udział w zajęciach, ale przede wszystkim poznawać się i aktywizować. Taki jest cel tworzenia sieci Przystani." **Michał Guć, wiceprezydent Gdyni ds. innowacji**

W ramach **rewitalizacji Oksywia** zbudowano ścieżkę pieszą przez las, która połączyła górną i dolną część dzielnicy. 350 metrowy leśny trakt ułatwi poruszanie się pomiędzy ul. Bosmańską i Żeglarzy. Nową ścieżkę tworzą dwie przeplatające się trasy: główna oraz ścieżka meandrująca. Trasa główna została wybudowana wzdłuż wydeptanej alejki. W miejscach o największym nachyleniu powstaną schody. Trasa meandrująca będzie dostosowana do potrzeb osób o ograniczonej mobilności. Zaplanowano miejsca do odpoczynku – z ławkami wykonanymi z elementów drewnianych. W górnej części przejścia powstanie niewielki plac rekreacyjny z urządzeniami do zabawy dla dzieci i stołami piknikowymi. Łączny koszt prac budowlanych to 3,8 mln zł. Ponadto w ramach rewitalizacji dzielnicy powstał chodnik wzdłuż ul. Arciszewskich, przebudowano ul. ks. Makowskiego oraz skrzyżowania ul. Płk. Dąbka – Bosmańska – Dickmana, a przy ul. Śmidowicza 49 otwarto centrum sąsiedzkie Przystań. Na polanie rekreacyjnej przy ul. Osada Rybacka stanęły urządzenia sportowe i rekreacyjne. Wartość projektu to 31 mln zł, w tym 29 mln stanowi dofinansowanie z UE.

W Gdańsku metropolitalne projekty rewitalizacyjne realizowane są w czterech dzielnicach: Biskupia Górka i Stary Chełm, Nowy Port, Orunia oraz Dolne Miasto i Stare Przedmieście. Na **Dolnym Mieście** trwa metamorfoza 4 ulic: Chłodnej, Sempołowskiej, Królikarnia i Reduta Dzik. W ramach inwestycji nawierzchnia ulic pokryta zostanie kostką kamienną, ułożone zostaną nowe estetyczne kostki chodnikowe oraz zamontowane będzie stylizowane oświetlenie i ławki. Przebudowane zostaną też sieci podziemne: wodociągowa i sanitarna, wykonane zostanie również odwodnienie. Na ul. Reduta Dzik zostaną posadzone nowe drzewa.

Na **Biskupiej Górce** gruntowny remont przechodzi kilkanaście budynków. Odnawiane są elewacje budynków wraz z elementami sztukatorskimi oraz wymieniona zostanie stolarka okienna. Renowacja obejmuje także części wspólne budynków - klatki schodowe, niezbędne instalacje, piwnice i strychy, a także poszczególne lokale mieszkalne. Po zakończeniu prac powstanie łącznie 80 mieszkań.

Metamorfozę przechodzą także **tereny wokół Bastionu św. Gertrudy i Bastionu Żubr.** Teren zyska ławki, leżaki i stojaki rowerowe. Pojawią się nowe krzewy i byliny. Przebudowana zostanie promenada pieszo-rowerowa, a najmłodsi zyskają ścieżkę dydaktyczną i plac zabaw. Zamontowane zostanie oświetlenie oraz monitoring. Na zagospodarowanych bastionach utworzone zostaną punkty widokowe z lunetami i pulpitem opisującym sylwetki miasta.

W kwietniu 2023 r. oficjalnie otwarto **Dom Sąsiedzki na gdańskiej Oruni.** Budynek powstał w sąsiedztwie siedziby Gdańskiego Archipelagu Kultury. Jest to obiekt dwukondygnacyjny, w którym działać będzie m.in. świe-

tlica i przedszkole. Zagospodarowano także teren wokół obiektu. Powstały nowe miejsca parkingowe, plac zabaw, boisko do gry w koszykówkę. Przy południowej granicy działki zaplanowano przestrzeń przeznaczoną na ogród warzywny. Jest też miejsce do grill.

Kończą się prace budowlane **na Wzgórzu Markowca w Rumi.** Ta rewitalizacja to jedna z najbardziej wyczekiwanych przez mieszkańców Rumi inwestycji. Ogólnodostępny teren rekreacyjny obejmuje m.in.: budowę ogólnodostępnych ścieżek dla pieszych i ścieżek do uprawiania turystyki, wraz ze schodami terenowymi i placykami, wieżę widokową, ściankę wspinaczkową i pomost, trasy kolarstwa górskiego, a także inne budowle i obiekty małej architektury, balustrady, infrastrukturą techniczną oraz oświetlenie terenu.

Przebudowa na Wzgórzu Markowca to **kolejny etap rewitalizacji Zagórza.** Do tej pory miastu udało się m.in. wyremontować budynki wielorodzinne oraz zbudować

kładkę pieszo-rowerową nad Zagórską Strugą. Przeprowadzona została również modernizacja okolicznej infrastruktury, w tym: chodników, dróg i parkingów. Na terenie osiedla powstają boiska, place zabaw oraz ścieżki rowerowe. Rewitalizacja Zagórza to także aktywizacja mieszkańców borykających się z bezrobociem. To właśnie w tym celu utworzony został Klub Integracji Społecznej Zagórze (ul. Sabata) oraz Centrum Usług Społecznych Zagórze. Program trwa od stycznia 2018 roku. Objęci programem rumianie korzystają nie tylko ze wsparcia doradcy zawodowego, ale i psychologa, prawnika czy asystenta rodziny. Obie placówki prowadzą także świetlice, dzięki którym najmłodsi mieszkańcy tej dzielnicy mają zapewnioną opiekę.

Aktywizacja społeczna i zawodowa

Równolegle z projektami rewitalizacyjnymi, które obejmują remonty, a także dostosowanie budynków, trwają projekty aktywizujące dla mieszkańców. Realizujemy **projekty z zakresu aktywizacji zawodowej, aktywizacji społecznej i zawodowej oraz projekty dot. rozwoju usług społecznych.** Są one skierowane do mieszkańców metropolii, którzy są bez pracy (także długotrwale), znajdują się w trudnej sytuacji, a także dla imigrantów, osób z niepełnosprawnościami i niskimi kwalifikacjami zawodowymi. Otrzymali oni środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, przechodzili kursy i szkolenia, brali udział w konsultacjach z doradcami zawodowymi i zostali skierowani na dedykowaną ścieżkę wsparcia obejmującą m.in. staże. Od początku realizacji projektów wsparciem objęto ponad 14 tys. osób bezrobotnych oraz 6 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3,5 tys. osób uzyskało środki na prowadzenia działalności gospodarczej, a 2 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym znalazło pracę.

W 2023 r. zakończyliśmy **9 projektów aktywizacji zawodowej** (w powiecie puckim, kartuskim, gdańskim oraz w Gdańsku i w Gdyni), **10 projektów w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej** (w Gdańsku, Gdyni, Sopocie, Rumi, w Wejherowie, powiatach gdańskim, puckim, tczewskim i wejherowskim) oraz **8 w ramach usług społecznych** (w Gdańsku, Gdyni, Sopocie, Rumi, powiatach puckim, wejherowskim i gdańskim). Projekty pozwalają na zdobycie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych, jak również poprawiają sytuację zawodową na rynku pracy osób pracujących na umowach krótkoterminowych lub cywilnoprawnych czy ubogich pracujących. Wszystkie projekty realizowane są w partnerstwach, m.in. z organizacjami pozarządowymi na terenie powiatów OMGGS (Gdańsk, Gdynia, Sopot, powiat wejherowski, powiat gdański, powiat kartuski, powiat nowodworski, powiat tczewski, powiat pucki), a także w miastach, których wybrane dzielnice są objęte zintegrowanymi projektami rewitalizacyjnymi (Wejherowo, Puck, Kartuzy, Rumia, Żukowo, Tczew, Gdynia, Gdańsk). Wartość wszystkich projektów to ponad **310 mln zł, z czego 264 mln zł pochodzą z funduszy europejskich. Docelowo wsparciem zostało objętych ponad 12 tys. osób bezrobotnych, w tym ponad 900 osób z niepełnosprawnościami oraz ponad 5500 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym ponad 600 osób z niepełnosprawnościami.**

W ramach zakończonego programu **aktywizacji zawodowej w powiecie puckim** uczestnicy (prawie 300 osób) mogli skorzystać ze wsparcia psychologa, doradcy zawodowego i pośrednika pracy. Każdy z uczestników otrzymał indywidualne wsparcie, na które składały się m.in. szkolenia zawodowe, staż oraz zatrudnienie subsydiowane. Spośród osób bezrobotnych i biernych zawodowo 124 dostały pracę, a 96 osób podniosło kwalifikacje zawodowe. **W powiecie kartuskim** z programu skorzystało 71 osób bezrobotnych i biernych zawodowo (osoby o niskich kwalifikacjach, w wieku powyżej 50 lat oraz osoby z niepełnosprawnościami). **Powiat gdański** oferował wsparcie psychologiczno-doradcze, poradnictwo zawodowe, coaching, a także refundację kosztów zatrudnienia dla pracodawców. Uczestnicy brali udział w warsztatach, szkoleniach, a także w stażach i praktykach, dzięki którym mogli zdobyć doświadczenie i nowe umiejętności zawodowe. Projekt skierowany był głównie do kobiet, osób powyżej 50 r.ż., osób z niepełnosprawnościami oraz imigrantów. Gdynia zakończyła realizację dwóch programów aktywizacji zawodowej.

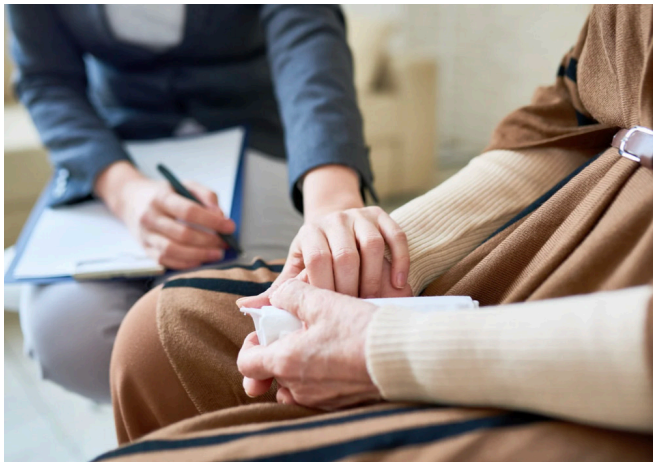
„30+ Wypłyń na szerokie wody kariery" to projekt, który swoim działaniem **objął Gdynię i Sopot.** Na wsparcie w odnalezieniu swojej drogi zawodowej i znalezieniu stabilnego miejsca pracy mogli liczyć przede wszystkim długotrwale bezrobotni, którzy są zarejestrowani w gdyńskim PUP. Pomoc objęła osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, czyli kobiety, osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, z niskimi kwalifikacjami zawodowymi oraz te powyżej 50 r.ż. Program objął prawie 200 uczestników, którzy zostali kompleksowo przebadani pod kątem predyspozycji zawodowych i osobowości, przez specjalistów z Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni. Uczestnicy mogli skorzystać z pięciu ścieżek aktywizacji: szkoleń zawodowych, staży, staży połączonych z pracami interwencyjnymi, szkoleń z pracami interwencyjnymi oraz samych prac interwencyjnych. **Drugi gdyński program** swoim zasięgiem objął prawie 100 osób, które mogły liczyć na indywidualne poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia, kursy i staże. **Gdańsk** w 2023 r. zakończył realizację czterech projektów aktywizacji zawodowej. Pomogły one w znalezieniu pracy i w podniesieniu kwalifikacji kilku tysiącom mieszkańców metropolii. Merytorycznego wsparcia udzielali doradcy zawodowi i pośrednicy pracy. Uczestnicy, poza indywidualną ścieżką wsparcia, mogli nauczyć się m.in. jak napisać podanie o pracę i jak zachować się w rozmowie z pracodawcą. Brali udział w warsztatach, szkoleniach i kursach, np. komputerowych, językowych, na prawo jazdy, fryzjerskich, kosmetycznych, florystycznych, a także hotelarskich.

W połowie 2023 r. **Gdańsk** zakończył projekt realizowany wspólnie z 9 organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz **aktywizacji społecznej i zawodowej** mieszkańców. Były to Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło w Gdańsku, Stowarzyszenie „Wolna Przedsiębiorczość", Fundacja Na Rzecz Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA, Stowarzyszenie WAGA, Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gdańsku, Wsparcie dla rodziny (w tym rodzin zastępczych), Stowarzyszenie Rodzin Pelikan, Gdańska Spółdzielnia Socjalna oraz Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku. Uczestnicy projektu mogli liczyć mi.in. na wsparcie psychologiczne i psychospołeczne, warsztaty terapeutyczne z zakresu umiejętności społecznych, szkolenia i kursy zawodowe, treningi pracy i wolontariat zawodowy. Projekt opierał się na współpracy samorządu oraz organizacji pozarządowych w tym podmiotów ekonomii społecznej. Zakończony w 2023 r. **program gdyński** objął wsparciem prawie 700 osób, a prawie 300 znalazło zatrudnienie. Projekt był realizowany wspólnie z Laboratorium Innowacji Społecznych (włączenie społeczne, wolontariat, warsztaty), Fundacją Gospodarczą (indywidualne doradztwo, warsztaty, wsparcie psychologiczne i specjalistyczne, rozwój osobisty, szkolenia komputerowe, staże), Stowarzyszeniem Przyjaciół Integracji (doradztwo socjalne, zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, wsparcie opiekunów OzN, wolontariat) oraz Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta (utworzenie **Centrum Integracji Społecznej w Gdyni**, doradztwo zawodowe, psychologiczne i socjalne, szkolenia zawodowe). W projekcie realizowanym przez **Wejherowo** uczestniczyło prawie 300 mieszkańców, prawie 140 podniosło swoje kwalifikacje zawodowe, a 70 odbyło staże. Pracę znalazło 56 osób. **Rumia** pomogła ponad 170 osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także prawie 30 osobom z niepełnosprawnościami. Dzięki projektowi na terenie miasta wzrosła liczba dostępnych miejsc, w których mieszkańcy mogą otrzymać wsparcie. **Sopocki projekt** skierowany był do osób pracujących w niepełnym wymiarze godzin, osób z niepełnosprawnościami, uchodźców i osób w trudnej sytuacji życiowej. Mogli oni liczyć na bezpłatnie indywidualne wsparcie asystenta, psychologa oraz doradztwo zawodowe, wsparcie w rozwiązywaniu bieżących problemów oraz w poszukiwaniu zatrudnienia, a także bezpłatnie szkolenia i kursy zawodowe potwierdzone certyfikatem. Partnerem projektu było Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji. **Projekt powiatu gdańskiego** składał się z czterech zadań - praca środowiskowa, wsparcie społeczne, wsparcie zawodowe oraz powołanie i działalność Centrum Integracji Społecznej. Zrekrutowano ponad 200 uczestników, w tym 61 osób z niepełnosprawnościami. 53 osoby dostały pracę, w tym 22 osoby z niepełnosprawnościami. Centrum Integracji Społecznej w Pruszczu Gdańskim stało się ważnym miejscem na mapie pomocowej powiatu. Udało się podpisać 131 Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego. Każdy uczestnik otrzymał wspar-

cie, podniósł kompetencje, a niektórzy mieli możliwość uzyskania nowych kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach zawodowych. Projekty aktywizacji społecznej i zawodowej zakończyły się także w **powiecie puckim** (m.in. staże zawodowe), **wejherowskim** (177 osób dostało pracę, ponad 240 podniosło kwalifikacje, projekt objął prawie 400 osób, w tym ponad 70 osób z niepełnosprawnościami) oraz **tczewskim** (terapie psychologiczne, uzależnień, warsztaty, doradztwo, kursy i praktyki zawodowe).

W 2023 r. **Gdańsk** zakończył realizację dwóch **projektów dot. usług społecznych.** Mieszkańcy dzielnicy Biskupia Górka oraz Chełm mogli skorzystać z pomocy psychologa i psychoterapeuty, a także tarapeuty uzależnień, odbywały się również treningi z umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z emocjami. Projekt skierowany był do rodzin dysfunkcyjnych niewydolnych wychowawczo, ze

szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży wychowującej się w tych rodzinach oraz seniorów wymagających przynajmniej częściowej opieki. Pomoc objęła ponad 60 osób. Drugie tyle otrzymało wsparcie w projekcie realizowanym w zdegradowanej części Oruni. **Gdynia** zakończyła projekt dla mieszkańców zachodniej części dzielnicy Witomino. Chodziło w nim o poprawę jakości życia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach projektu odbywały się m.in. zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz dla rodziców i opiekunów. **Sopocki projekt** skierowany był do osób, które opiekują się swoim niesamodzielnym krewnym. Uczestnicy projektu otrzymali indywidualne oraz grupowe wsparcie specjalistyczne oraz odciążenie w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad swoim bliskim. Podczas ponad dwóch lat trwania projektu, uczestnicy mieli zapewnione wsparcie psychologiczne, zarówno indywidualne jak i grupowe, szkolenia z zakresu pielęgnacji osoby niesamodzielnej, warsztaty radzenia sobie ze stresem, poradnictwo prawne oraz indywidualny instruktaż opieki. W ramach projektu realizowanego przez **powiat wejherowski** utworzono 4 filie Klubu Seniora oraz Placówkę Wsparcia Rodziny, a także zapewniono specjalistyczną opiekę w miejscu zamieszkania dla seniorów oraz rodzin z trudnościami. Projekt objął ponad 140 osób. **Rumia** prowadzi Centrum Usług Społecznych Zagórze, które oferuje wsparcie pedagoga (zajęcia indywidualne z dziećmi, warsztaty dla rodziców), psychologa (konsultacje indywidualne, warsztaty) oraz prawnika. Projekt skierowany był do rodzin zmagających się z trudnościami wychowawczymi, w trudnej sytuacji, przeżywających kryzys i objął ponad 40 osób. **Projekt powiatu puckiego** dotarł do 220 osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem. Oferuje m.in. całodobowe miejsce schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej, mieszkanie treningowe w Pucku, wsparcie rodzin (11 specjalistów), asystenturę osobistą osób z niepełnosprawnościami i usługi rehabilitacyjne. **W powiecie gdańskim** powstały 23 miejsca świadczenia usług społecznych (psycholodzy, trenerzy szkoleniowi, specjalista ds. biofeedback, terapeuci). Projekt skierowany jest do rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przeżywających trudności oraz rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

Jako jedyna metropolia w Polsce od 2013 r. prowadziliśmy Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej. Pomagaliśmy organizacjom, samorządom, grupom inicjatywnym i osobom z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnym, wchodzącym na rynek pracy po trudnych sytuacjach życiowych, wykluczonym społecznie, uchodźcom i imigrantom. Pomoc przybierała różne formy - od stworzenia miejsca pracy, dotacji, szkoleń, doradztwa - po zaawansowane i indywidualne formy wsparcia dot. prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju marki, produktu i usługi. Projekt realizowany w metropolitalnych samorządach, a wspierany z funduszy europejskich, zakończył się zgodnie z planem w 2023 r. po ośmiu latach owocnej pracy. OWES Dobra Robota dotarł do setek osób, które z różnych powodów potrzebowały wsparcia. Niezależnie od tego, czy byli to przedsiębiorcy, którzy marzyli o rozwoju swojej firmy, czy też mieszkańcy metropolii z pasją i pomysłem na innowacyjne projekty, każdy zainteresowany ekonomią społeczną mógł skorzystać z usług oferowanych przez OWES. Projekt zakończył się w listopadzie 2023 roku, a jego całkowita wartość wyniosła prawie 19 milionów złotych.

Dzięki współpracy wszystkich samorządów 159 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym znalazło pracę, 570 wzięło udział w szkoleniach dotyczących ekonomii społecznej, a kolejne 72

w szkoleniach z kompetencji cyfrowych. Wsparciem objęto aż 657 potrzebujących i ponad 260 podmiotów ekonomii społecznej. Powstały 34 organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną pożytku publicznego lub działalność gospodarczą działającą na rzecz osób będących w potrzebie.

Dobre przykłady Dobrej Roboty

Fundacja „Świat Wrażliwy” - dzięki wsparciu OWES otworzyła kawiarnię „Cafe Aktywni”. To miejsce, które zatrudnia młode osoby z niepełnosprawnością intelektualną, a także seniorów, w roli ich mentorów. Pracownicy tej wyjątkowej kawiarni mogą spełniać się w nowych rolach, a dzięki codziennej pracy czują się potrzebni i docenieni.

Zeroban - spółdzielnia od 2020 roku przetwarza niepotrzebne banery reklamowe, próbniki tapicerskie oraz odzież roboczą w różnego rodzaju gadżety: torby, nerki kosze, kosmetyczki itp. Zapotrzebowanie na te produkty jest w korporacjach, przedsiębiorstwach i u indywidualnego klienta.

So Stay Hotel - pierwszy w Polsce hotel odpowiedzialności społecznej, otwarty w 2015 r., prowadzony przez Gdańską Fundację Innowacji Społecznej. Przychody z działalności hotelu reinwestowane są w programy społeczne i edukacyjne wspierające młodych ludzi w wejściu na otwarty rynek pracy, zgodnie z zasadami funkcjonowania firmy społecznej.

Spółdzielnia Heca Tczewa - pomaga osobom narażonym na wykluczenie społeczne - długotrwale bezrobotnym, zagrożonym ubóstwem, z niepełnosprawnością. W ramach jej działalności funkcjonują Tczewscy Kurierzy Rowerowi wyposażeni w rowery cargo dowożą przesyłki do mieszkańców miasta. Z ich usług korzysta m.in. Urząd Miasta w Tczewie, dzięki czemu paczki jeszcze tego samego dnia mogą dotrzeć do odbiorców. Współpracują także z administratorami nieruchomości, ale przede wszystkim z biznesem.

Współpraca międzynarodowa

Europejska Platforma Integracji Miast (EPIC)

Zakończyliśmy realizację unijnego projektu Europejska Platforma Integracji Miast (EPIC). Uczestniczyli w nim partnerzy z Chorwacji (Sisak), Niemiec (Oberhausen), Grecji (Janina i Saloniki), Włoch (Brescia i Sardynia), Polski (OMGGS), Portugalii (Lizbona), Hiszpanii (Alcorcón). OMGGS pracował z międzynarodowymi ekspertami w dwóch obszarach rozwiązań dla migrantów na rynku pracy oraz edukacji. W pierwszym obszarze we współpracy z Invest in Pomerania i Agencją Rozwoju Pomorza powstał program Come2Pomerania z platformą do samodzielnego poszukiwania pracy i zakładania działalności. Urzędy pracy w OMGGS pomagały w przygotowaniu dokumentów, gotowe CV trafiły do bazy na portalu i do pracodawców poszukujących osób do zatrudnienia przez Agencję Rozwoju Pomorza.

W ramach projektu pomagaliśmy pedagogom pracującym w środowisku wielokulturowym. Bezpośrednio po wybuchu wojny w Ukrainie zapewniliśmy osobom pracującym z uchodźcami: usługi superwizji, wsparcia i rozwojowe z obszaru współpracy i komunikacji. Organizowaliśmy szkolenia, warsztaty i konferencje dla nauczycieli oraz dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Współpracowaliśmy z Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, z którym stworzyliśmy materiały dla szkół oraz w finale projektu - zorganizowaliśmy konferencję “Pomorska szkoła wielokulturowa – jak oddolnie poprawiać szkołę we współpracy z samorządem”. Uczestniczyli w niej m.in. samorządowcy z Gdańska, Wejherowa i gminy Linia. Do poradni pedagogiczno-psychologicznych dostarczyliśmy testy diagnostyczne dostosowane do wsparcia dzieci-uchodźców.

Przygotowaliśmy też publikacje, które przydadzą się w codziennej pracy z dziećmi cudzoziemskimi.

Podsumowanie projektu, działania OMGGS:

- **dwie metody pomocowe dla nauczycieli pracujących z klasami wielokulturowymi,**
- **przybornik interwencyjny I „Koło Przyjaciół – jako sposób rozwiązywania konfliktów w klasie międzykulturowej” i Przybornik interwencyjny II „Metoda wspólnej sprawy – jako sposób rozwiązywania konfliktów w klasie międzykulturowej”,**
- **„Wypalenie zawodowe – poradnik dla kadry szkolnej pracującej w wielokulturowym środowisku”,**
- **8 szkoleń online - Wsparcie dla nauczycieli Języka Polskiego Jako Obcego (JPJO),**
- **16 testów diagnostycznych umożliwiających poprawną diagnostykę dzieci migranckich,**
- **ulotka informacyjna dla rodziców i dzieci migrantów (w języku polskim i ukraińskim).**

Wszystkie materiały są darmowe i można je pobrać ze strony www.metropoliagdansk.pl. Projekt EPIC był realizowany przez 3 lata i finansowany z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji.

Tripolis

Do 2023 r. realizowaliśmy program współpracy parków naukowo- technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości - Tripolis. W ramach programu Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia oraz Fundacja Gospodarcza świadczyły profesjonalne usługi doradcze dla przedsiębiorców. W ramach projektu stworzono 10 nowych, specjalistycznych usług doradczych, odpowiadających na potrzeby zgłaszane przez pomorskie przedsiębiorstwa. Były to: **Design Management** - usługi od koncepcji do wdrożenia, **Usługi w zakresie prawa własności intelektualnej, Bio Laboratorium** - usługi laboratoryjne w zakresie analizy chemicznej, **Multimedialne Centrum HR** - usługa doradcza dla firm

z obszaru miękkiego HR, **Social Media Planner** - usługi w zakresie strategii funkcjonowania firmy w social mediach, **Centrum Innowacyjnych Rozwiązań** - usługi w zakresie inicjowania współpracy między firmami, **Laboratorium Wdrożeniowe „Od prototypu do produktu”** - doradztwo w zakresie przeprowadzenia firmy przez proces prototypowania i wdrożenia produktu na rynek, **Open-up** - doradztwo w procesie wdrożenia pomysłu i doborze narzędzi służących jego rozwojowi, **Okno na świat Online** - dobór szkolenia odpowiedniego dla danego przedsiębiorstwa, w którym pracownicy mają możliwość uczestniczyć online, **Global Team Lab** - usługa oparta na pozyskiwaniu partnerów do zespołów badawczych oraz integracji regionalnych małych i średnich przedsiębiorstw, korporacji, środowiska naukowego z podmiotami zagranicznymi.

Dodatkowo, powstała **platforma informatyczna dla firm**, która za pomocą jednego kliknięcia, umożliwia przedstawicielom biznesu znalezienie i skorzystanie z kompleksowej oferty wsparcia biznesowego dostępnej na terenie OMGGS. Cyfryzacja świadczonych usług i informatyzacja procesów nie tylko podniosła jakość, ale i zapewniła bezpieczeństwo świadczonych usług publicznych, przy użyciu nowych technologii. Wartość projektu to prawie **5 mln zł, z czego prawie 4,2 to dofinansowanie UE.**

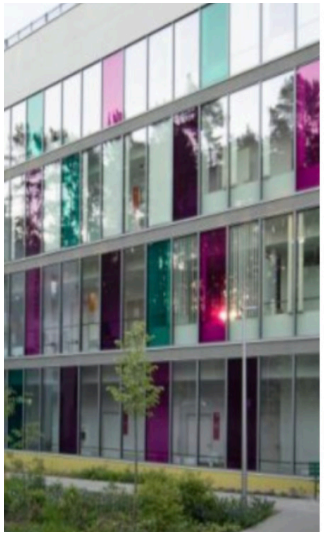
tripolis

Dwa centra geriatrii

Prawie jedna czwarta mieszkańców Pomorza, czyli ponad pół miliona - to osoby powyżej 60 roku życia. Szybkie starzenie społeczeństwa sprawia, że zapotrzebowanie na opiekę nad seniorami jest coraz większe. W 2016 r. rozpoczęto prace nad dwoma takimi placówkami medycznymi. Dzięki temu mieszkańcy woj. pomorskiego uzyskali dostęp do specjalistycznej i kompleksowej opieki geriatrycznej w formie, jaka nie była dotąd spotykana w skali Pomorza i kraju. Pierwsze miejsce - wysokospecjalistyczny ośrodek geriatryczno-rehabilitacyjny został otwarty w 2019 r. **w Sopocie w Pomorskim Centrum Reumatologicznym im. dr Jadwigi Titz-Kosko.** Zapewnił on osobom starszym łatwy dostęp do usług z zakresu geriatrii, psychogeriatrii i rehabilitacji. Nowoczesny sprzęt pozwala na szybkie postawienie diagnozy i wczesne rozpoczęcie leczenia w jednym miejscu, bez konieczności przenoszenia pacjentów między szpitalami. Dzięki dofinansowaniu z UE zakupiono m.in.: tomograf komputerowy, cyfrowy aparat rentgenowski, aparaty EKG i USG, defibrylator AED, kolumny intensywnego nadzoru, a także urządzenia do światłolecznictwa, elektroterapii, magnetoterapii, krioterapii, terapii ultradźwiękami i promieniami laserowymi. Centrum świadczy usługi ambulatoryjne i szpitalne, poradnictwo rodzinne oraz psychologiczne. Są tam również poradnie: neurologiczna i rehabilitacyjna oraz psychogeriatryczna, gdzie profesjonalny zespół diagnostyczno-terapeutyczny pomaga seniorom w problemach z pamięcią, nastrojem czy izolacją. W ramach projektu wprowadzono także możliwość konsultacji lekarskich on-line. W 2021 r. projekt otrzymał dodatkowe wsparcie finansowe (w wysokości 1,9 mln zł) na zakup sprzętu medycznego i wyposażenia oraz środki ochrony, w związku z koniecznością dostosowywania infrastruktury szpitala do potrzeb stanu epidemii SARS-Cov-2 oraz zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom i personelowi szpitala.

Kolejne miejsce - **Centrum Geriatrii w Gdańsku** - powstało przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym i Uniwersyteckim Centrum Klinicznym. Zapewnia ono współpracę istniejących komórek organizacyjnych UCK dla potrzeb opieki nad chorym w podeszłym wieku. Działa tam Poradnia Geriatryczna, wspierana przez lekarzy specjalistów, między innymi z zakresu

kardiologii i pneumonologii oraz rehabilitacji. Został zakupiony specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji ruchowej, kardiologicznej i pneumonologicznej, a także nowe wyposażenie diagnostyczne. W ramach projektu przeprowadzono szkolenia dla kadr medycznych dot. opieki geriatrycznej – dla lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, koordynatorów zespołu, a także psychologów i opiekunów. W 2019 r. przeprowadzono pilotaż, w oparciu o który zespół specjalistów z GUM-edu opracował nowatorski program opieki koordynowanej nad pacjentami w starszym wieku. Pilotażem objęto 90 seniorów cierpiących na jedną z trzech grup schorzeń: niewydolność serca, POChP (przewlekłą obturacyjną chorobę płuc) lub wielochorobowość (jednoczesne występowanie dwóch lub więcej schorzeń). Powstał zespół asystentów, którzy odwiedzali pacjentów w domach, monitorowali ich stan zdrowia i reagowali na niepokojące sygnały. Były to głównie osoby w wieku emerytalnym, cieszące się dobrym zdrowiem, dla których ta praca to nie tylko sposób na wypełnienie czasu wolnego i podreperowanie budżetu, ale przede wszystkich okazja do nawiązania nowych kontaktów, dających satysfakcję z niesienia pomocy i bycia potrzebnym. Asystenci raz na dwa tygodnie odwiedzali swoich podopiecznych w ich domach. Oprócz monitorowania stanu zdrowia pacjentów, prowadzili z nimi ćwiczenia usprawniające, wychodzili z seniorami na spacery, pomagali im w realizowaniu recept, a jak była taka potrzeba - umawiali wizyty u specjalisty. Całkowita wartość projektów to **ponad 62 mln zł, z czego prawie 55 mln zł to dofinansowanie ze środków UE.**

Program Profilaktyki Cukrzycy typu 2

Od 2019 roku na terenie metropolii zrealizowano 6 projektów profilaktyki cukrzycy. Zakładały one wczesną identyfikację osób ze stanem przedcukrzycowym, a także chorych na cukrzycę w fazie jej bezobjawowego przebiegu. Aby wziąć udział w programie należało wypełnić ankietę FINDRISK, która określa ryzyko zachorowania na cukrzycę typu 2 w ciągu 10 lat. Z bezpłatnego badania przesiewowego mogły skorzystać osoby, które po wypełnieniu ankiety uzyskały 12 lub więcej punktów. Wynik badania wskazujący na stan przedcukrzycowy kwalifikował do udziału w rocznym programie edukacyjnym, który mobilizował do wprowadzenia zmian w stylu życia i niedopuszczenia lub opóźnienia rozwinięcia się pełnoobjawowej cukrzycy typu 2. Na terenie naszej metropolii w ramach programu realizowanych

było 6 projektów koordynowanych przez **Gdańsk, powiat tczewski, Sopot, powiat gdański, Gdynię (projekt objął też powiaty pucki i wejherowski), a także przez powiat kartuski.** Wartość wszystkich projektów to ponad **9 mln zł, z czego 85% pochodzi z funduszy europejskich.** W ramach 6 projektów przeprowadzono w sumie 180 tys. ankiet. Na ich podstawie 20 tys. osób skorzystało z bezpłatnych badań profilaktycznych, a 7,5 tys. z rocznego programu edukacyjnego i konsultacji ze specjalistami.

Standard minimum w integracji imigrantów oraz Standard minimum na rzecz osób z niepełnosprawnościami i otoczenia.

Jako pierwsza metropolia w Polsce wprowadziliśmy systemowe rozwiązania dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów ujęte w Standardzie minimum. To 30 zadań dla metropolitalnych samorządów i wytyczne, jakie działania wprowadzić, aby osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom żyło się lepiej.

Jako jedyna metropolia w kraju wprowadziliśmy systemowe rozwiązania dla cudzoziemców. Jest to zestaw działań, które powinna realizować każda gmina i powiat w metropolii. Znalazły się w nim takie kwestie, jak wsparcie zawodowe, porady prawne, kursy języka polskiego, przygotowanie szkół do przyjęcia uczniów z doświadczeniem migracji, a także szkolenia dla urzędników i utworzenie powiatowych zespołów ds. migracji.

Od 2020 r. kiedy samorządy OMGGS przyjęły Standard minimum w integracji imigrantów i rok później Standard minimum na rzecz osób z niepełnosprawnościami i otoczenia - wszystkie kluczowe działania i projekty w OMGGS realizują standardy, czego przykładem są projekty z 2023 roku: EPIC (Europejska Platforma Integracji Miast) ze środków UE oraz Kultura włącza ze środków EOG. Dofinansowanie z projektów zostało przeznaczone na działania w szkołach, bibliotekach i domach kultury oraz na edukację nauczycieli i kadr

kultury (blisko 500 osób skorzystało z nowych metod pracy z osobami z niepełnosprawnościami i migrantami). Wybrane działania są kontynuowane w samorządach. Priorytetem w 2023 r. było przygotowanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego oraz ogłoszenie naboru na projekty ZIT 2021-2027. Standardy zostały włączone do kierunków w społeczno-kulturalnych i gospodarczych celach strategicznych. Standardy stanowiły kryteria horyzontalne wyboru fiszek projektów do ZIT 2021-2027. Weryfikacji podlegało, w jakim zakresie będą realizowane w ramach projektu działania na rzecz zwiększenia dostępności usług dla migrantów i uslug skierowanych do OzN. Aktualizacja standardów przy Komisji ds. Społecznych planowana jest po uruchomieniu projektów ZIT, czyli w 2024 roku.

Standard minimum
na rzecz osób
z niepełnosprawnościami
i otoczenia

Standard minimum
w integracji
imigrantów

Administracja i finanse

Metropolitalne grupy zakupowe

Już po raz 13 metropolitalne samorządy i podległe im jednostki przystąpiły do wspólnych zakupów energii elektrycznej (kompleksowej i rozdzielonej), gazu ziemnego, oleju opałowego oraz paliwa. Zrezygnowano z przeprowadzania wspólnego postępowania na świadczenie usług pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym. Tradycyjnie powstały dwie grupy koordynowane przez Gdańsk i Gdynię. W zeszłym roku dzięki indywidualnym negocjacjom cen z firmą Energa Obrót i podpisaniu umowy w oparciu o średnią cenę energii na giełdzie w danym miesiącu, Gdańsk kupił energię elektryczną o około 50 zł taniej niż cena maksymalna. Dzięki temu udało się zaoszczędzić 5,5 mln zł dla samego Gdańska, natomiast dla całej grupy zakupowej - prawie 8 mln zł.

Zamówienia na 2024 r. koordynowane przez Gdańsk obejmują: **dostawę paliwa dla 9 podmiotów:** Gdańsk, Cedry Wielkie, Nowy Staw, Puck, Puck-starostwo, Puck-szpital, gmina Wejherowo, Straszyn i zamek w Malborku, sukcesywną **dostawę oleju opałowego do celów grzewczych dla 14 samorządów**: Gdańsk, Krynica Morska, Sztutowo, powiat gdański, Stegna, Nowy Dwór Gdański, Żukowo, Linia, gmina Wejherowo, Cedry Wielkie, Ostaszewo, Subkowy, Puck, Miłoradz, **kompleksową dostawę energii dla 32 podmiotów:** m.in. Europejskie Centrum Solidarności, Gdańskie Autobusy i Tramwaje, Klub Żak, Muzeum Zamkowe w Malborku, Hevelianum, Arena Gdańsk Operator, Gdańskie Wody, Międzynarodowe Targi Gdańskie, AQUA Cedry, Miejski Teatr Miniatura, Spółka Komunalna Żukowo, Instytut Oceanologii PAN **oraz 36 gmin i powiatów:** Cedry Wielkie, Chmielno, Linia, Tczew, Miłoradz, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Pelplin, Pszczółki, Żukowo, Szemud, Malbork, Gdańsk, Gniewino, Kolbudy, Krynica Morska, Sopot, miasto i gmina Pruszcz Gdański, Ostaszewo, Przodkowo, Stegna, Subkowy, Sztutowo, Trąbki Wielkie, gmina Wejherowo, Władysławowo, Rumia, Kartuzy, Sztum oraz powiaty: kartuski, gdański, pucki, malborski, nowodworski i wejherowski.

„Grupa zakupowa, w ramach której kupujemy energię, to jedno z tych działań, które pokazują jak bardzo metropolia jest potrzebna. Jest to nasze działanie, które koordynujemy jako Gdańsk, ale niestety nie mając do tego narzędzi ustawowych. Od kilku lat wspólnie kupujemy energię dla gmin, ale także dla jednostek, które działają na naszym obszarze. Jednym z takich obiektów jest chociażby zamek w Malborku."

Aleksandra Dulkiewicz, prezydent Gdańska

Zamówienia na 2024 r. koordynowane przez Gdynię obejmują: **dostawę energii elektrycznej dla 16 podmiotów**, m.in. Akademia Marynarki Wojennej, Uniwersytet Morski, Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej, AWFiS w Gdańsku oraz dla 26 samorządów: Gdynia, Cewice, Główczyce, Hel, Jastarnia, Kępice, Kosakowo, Krokowa, Lębork, powiat lęborski, Luzino, Łeba, Łęczyce, Potęgowo, gmina i miasto Puck, Reda, Rumia, Sławno, Słupsk, powiat słupski, powiat tczewski, Wicko, gmina Wejherowo, Władysławowo, Kobylnica oraz dostawę gazu ziemnego dla 6 podmiotów (m.in. Gdański Archipelag Kultury, WiMBP w Gdańsku, Akademia Marynarki Wojennej) i 22 samorządów: Chmielno, Gdańsk, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Gdynia, Sopot, gmina i miasto Pruszcz Gdański, Reda, Rumia, Subkowy, Szemud, Tczew, powiat tczewski, gmina Wejherowo, Żukowo, gm. Słupsk, Kosakowo, Sierakowice, powiat kartuski, Sztum i Darłowo.

Warsztaty i szkolenia

W ramach Komisji ds. Administracji i Finansów organizujemy szkolenia i spotkania dla pracowników samorządowych. W 2023 r. odbyło się 5 szkoleń związanych z zamówieniami publicznymi w kontekście tajemnicy przedsiębiorstw, gospodarki odpadami, elektromobilności, dyscypliny finansów publicznych oraz wydatkowania środków unijnych oraz spotkanie dot. prezentacji systemu EZD PUW.

1. 22 marca w Sopocie odbyła się prezentacja systemu teleinformatycznego do elektronicznego zarządzania dokumentacją EZD. Spotkanie poprowadzili przedstawiciele NASK: Marek Komorowski, wiceprzewodniczący Komisji ds. Administracji i Finansów OMGGS oraz Przemysław Saganowski. Wzięło w nim udział ponad 40 przedstawicieli gmin i powiatów OMGGS. W programie mi.n wprowadzenie do systemu EZD, regulacje prawne, krótkie omówienie funkcjonalności EZD PUW i EZD RP oraz prezentacja systemu w praktyce - pokaz przyjęcia korespondencji, dekretacje, zakładanie spraw, wysyłanie korespondencji listem, ePUAPem i eDoręczeniem.

2. 10 maja odbyło się spotkanie specjalistów ds. zamówień publicznych nt. "Tajemnica przedsiębiorstwa w zamówieniach publicznych z uwzględnieniem orzeczenia TSUE", które poprowadziła Agnieszka Szulakowska, kierowniczka Wydziału Zamówień Publicznych i Funduszy Zewnętrznych w Urzędzie Miasta

Wejherowo. Podczas dwugodzinnej wideokonferencji poruszono ponadto aktualne problemy gmin w stosowaniu przepisów PZP oraz najnowsze orzecznictwo sądowe. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele i przedstawicielki gmin m.in z Kartuz, Lęborka, gm. Linia, Malborka, Nowego Dworu Gdańskiego, Nowego Stawu, Pelplina, gminy miejskiej i wiejskiej Pruszcz Gdański, Pucka, Rumi, Somonina, Sopotu, Sztumu, Gdańska oraz miasta i gminy Wejherowo.

3. 28-29 czerwca w Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie, odbyło się szkolenie w zakresie przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych w gminach. Spotkanie poprowadziła r.pr. Katarzyna Skiba-Kuraszkiewicz, specjalistka z zakresu gospodarki odpadami i ochrony środowiska. Podczas szkolenia omówiono ponadto zadania związane z odpadami komunalnymi spoczywające na gminach w tym kwestie dot. ustalenia i egzekwowania opłat, zasady przeprowadzenia szacowania wartości zamówienia czy sporządzenie analizy potrzeb gmin przy tworzeniu SWZ. W szkoleniu uczestniczyło każdego dnia ok. 50 przedstawicieli gmin i powiatów Metropolii.

Na początku spotkania wręczono podziękowanie odchodzącemu na emeryturę Markowi Komorowskiemu

za wsparcie Biura Metropolii w zakresie zamówień publicznych i wieloletnie prowadzenie grupy zamówieniowców. Upominek od uczestników spotkania wręczyli Beata Rutkiewicz, wiceprezydentka Wejherowa oraz Wojciech Zemła, sekretarz Sopotu, Przewodniczący komisji ds. Administracji i Finansów. Funkcję koordynatorki grupy zamówieniowców przejęła Agnieszka Szulakowska, kierowniczka Wydziału Zamówień Publicznych i Funduszy Zewnętrznych w Urzędzie Miasta Wejherowa. Koordynatorką spotkań z ramienia Biura OMGGS jest Weronika Michałowska, kierowniczka ds. administracji.

4. 20 września odbyło się spotkanie specjalistów ds. zamówień publicznych nt. elektromobilności w zamówieniach publicznych. Zaproszony gość Martyna Lubieniecka radczyni prawna, trenerka i szkoleniowiec, omówiła w jaki sposób zamawiający oraz wykonawca powinni wypełniać obowiązki nałożone ustawą o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz których zamawiających te obowiązki dotyczą. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele i przedstawicielki gmin m.in z Gdańska, Gdyni, Żukowa, Lęborka, Miłoradza, Malborka, Pucka, Redy, Sopotu, Wejherowa, Trąbek Wielkich i Pszczółek.

5. 25 października w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym w Gdyni, odbyły się warsztaty pt. "Najczęściej występujące przesłanki naruszenia dyscypliny finansów publicznych w zamówieniach publicznych –Orzecznictwo organów orzekających". Prowadzący Jacek Jerka- prawnik, praktyk udzielający zamówień, były rzecznik dyscypliny finansów publicznych omówił katalog czynów stanowiących naruszenie dyscypliny w kontekście przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Na spotkaniu bardzo szczegółowo potraktowano procedurę wystąpienia przed Komisją Orzekającą w przypadku postępowania o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Prowadzący odpowiedział na serię pytań dotyczących obowiązków, praw i konsekwencji.

6. 13 grudnia odbyło się spotkanie online nt. "Udzielanie zamówień zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków 2021-2027". Zaproszenie do prowadzenia spotkania przyjęła Magdalena Michałowska, doradczyni z zakresu zamówień publicznych, członkini Grupy Ekspertów Zainteresowanych Stron ds. Zamówień Publicznych przy Komisji Europejskiej oraz ekspertka ds. elektronizacji procedur o udzielenie zamówienia publicznego. W spotkaniu wzięło udział 35 uczestników.

Inne działania

IX Spotkanie noworoczne

Na początku lutego w Bibliotece Uniwersytetu Gdańskiego spotkali się samorządowcy, politycy, przedstawiciele świata nauki, biznesu oraz pomorskich instytucji. Goście IX Spotkania noworocznego rozmawiali o metropolii przyszłości, wyzwaniach, planach i celach na najbliższe lata. Metropolitalne Spotkania Noworoczne to wieloletnia tradycja Obszaru, która wróciła po dwuletniej pandemicznej przerwie. Tym razem zorganizowane zostało wspólnie ze Związkiem Uczelni w Gdańsku im. D. Fahrenheita. Podczas spotkania wiele miejsca poświęcono wojnie w Ukrainie i pomocy udzielanej naszym sąsiadom. Wśród gości był konsul Ukrainy w Gdańsku Oleksandr Plodystyi, który podziękował wszystkim za udzielane wsparcie.

„Jak twierdzą niektórzy, był to najtrudniejszy czas dla samorządów po 1990 roku. To rok nie tylko mierzenia się ze skutkami wcześniej podjętych decyzji politycznych dotyczących sytuacji finansowej polskich samorządów. Przede wszystkim to rok okrutnej wojny, bestialstwa najeźdźcy rosyjskiego, ale także bohaterstwa narodu ukraińskiego. W tym czasie w naszej metropolii pokazaliśmy, co to znaczy bezinteresowna, zintegrowana pomoc. To czas budowania przyjaźni i pomostów między Polakami i Ukraińcami."

Wojciech Szczurek, prezydent Gdyni

Uczestnicy Spotkania Noworocznego mówili także o ustawie metropolitalnej, która decyzją sejmowej większości wróciła do tzw. zamrażarki. W tym roku zainaugurowany został razem z Uczelniami Fahrenheita program stypendiów naukowych Prezydent Miasta Gdańska dla studentów i doktorantów z zagranicy. Stypendia odebrali Anna Panagiota Souri, doktorantka z Uniwersytetu Kreteńskiego, Maria Alaide de Oliveira z brazylijskiego Uniwersytetu Pernambuco, Stabak Roy, doktorant z Uniwersytetu Tripura w Indiach. Podczas spotkania wystąpiła działająca przy Uniwersytecie Gdańskim, Gdańska Orkiestra Akademicka pod kierownictwem Marcina Janka.

Think Tank Metropolia

Na początku roku rozpoczął działalność Think Tank Metropolia. Jest to grupa ekspertów, która doradza metropolii w sprawach rozwoju i proponuje działania edukacyjne, gospodarcze oraz samorządowe. Powstał dzięki inicjatywie OMGGS oraz Konwentu Gospodarczego przy Związku Uczelni w Gdańsku im. D. Fahrenheita. Spotkanie założycielskie odbyło się 14 lutego pod hasłem „Kierunki i Warunki Rozwoju Gospodarczego Obszaru Metropolitalnego". Wzięli w nim udział samorządowcy z OMGGS, przedstawiciele uczelni oraz biznesu, w tym właściciele największych pomorskich firm. Omówiono m.in. kwestie związane z założeniami rozwoju gospodarczego regionu, wizję rozwoju stolicy

regionu oraz program metropolitalny. Wybrano również przewodniczącego think tanku, którym został Jakub Kaszuba, Prezes Zarządu Base Group.

W październiku na XI kongresie Smart Metropolia przedstawiciele Think Tanku zaprezentowali Wizję Kierunków Rozwoju Gospodarczego OMGGS. Pod dokumentem podpisało się 33 przedstawicieli środowiska samorządowego, naukowego i biznesowego z całej metropolii. Dokument zakłada, że z uwagi na infrastrukturę logistyczną, unikalne położenie geograficzne, atrakcyjność osiedleńczą, wysoki poziom przedsiębiorczości oraz zdywersyfikowaną strukturę gospodarki ma dużą szansę stać się centrum zaawansowanych technologii. Cel ma zostać osiągnięty w ciągu 10 lat, a OMGGS skupi się w tym czasie na budowaniu Metropolii Wiedzy, Bałtyckiego Portu Nowych Nadziei oraz najlepszego miejsca do życia w Polsce.

„Obecne zmiany geopolityczne, technologiczne czy wyzwania związane ze zmianami klimatu rodzą ogromne szanse dla obszaru metropolitalnego. Tylko w ramach efektywnej współpracy biznesu, sektora edukacji i nauki oraz samorządu jesteśmy w stanie wypracować kierunki rozwoju gospodarczego. To one w dużym stopniu zadecydują o długoterminowym sukcesie naszego regionu. Cieszę się z zaangażowania i pozytywnej energii uczestników spotkania inauguracyjnego. To bardzo dobrze wróży całemu przedsięwzięciu."

Jakub Kaszuba, prezes zarządu Base Group

Kongres Smart Metropolia

5 i 6 października odbyła się XI edycja kongresu Smart Metropolia. W tym roku wydarzenie przebiegło pod hasłem: **Metropolia przyszłości - gospodarka, nauka, samorząd.** W dwudniowym kongresie wzięli udział samorządowcy, eksperci i praktycy zainteresowani tematyką mądrej polityki państwa wobec polskich miast i gmin. Podczas wydarzenia zaprezentowano Wizję Kierunków Rozwoju Gospodarczego OMGGS opracowanego przez Think Tank Metropolia. W ramach kongresu zorganizowano Strefę Innowacji SmartUp. To miejsce, gdzie głos otrzymały firmy i startupy, które mają pomysł, jak poprawić jakość życia w metropoliach. Wydzielono także przestrzeń dla miłośników kultury. W sali bocznej równolegle odbywały się wykłady i dyskusje w ramach projektu „Kultura Włącza". Podczas gali przyznano 3 honorowe nagrody Smart Metropolia im. Pawła Adamowicza: nagrodę w kategorii Idea Przyszłości dla Eko-Fabryki w Wejherowie, nagrodę w kategorii Inicjatywa Przyszłości dla Marianny Sitek-Wróblewskiej i Piotra Wróblewskiego z Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej oraz nagrodę w kategorii Postawa Przyszłości dla Jolanty Szydłowskiej, przewodniczącej Pomorskiego Zespołu ds.Kobiet.

Drugi dzień upłynął pod znakiem nauki. Rozmawialiśmy o kosmosie, lotach suborbitalnych, satelitach, dronach, a także o tym, co hamuje wdrażanie innowacji. Wśród tematów paneli i wykładów znalazły się chociażby „Rynek lotów suborbitalnych w Trójmieście", „Metropolitalne Centrum Usług Satelitarnych. Zarys koncepcji", „Drony w mieście. Bezzałogowe statki powietrzne w służbie publicznej", „Udane wdrożenia technologii cyfrowych w biznesie oraz samorządach" czy „Co hamuje świat nauki, przedsiębiorstwa oraz samorząd we wdrażaniu najnowszych technologii".

„Drugi dzień Kongresu Smart Metropolia był niezwykle „smart". Podczas paneli goście - urzędnicy, przedsiębiorcy, naukowcy - rozmawiali na temat wykorzystania obrazowania satelitarnego i z dronów w działaniu samorządu terytorialnego, sektora kosmicznego i cyfrowego, procesów automatyzacji gospodarki i administracji. Zaprezentowana została także koncepcja Metropolitalnego Centrum Usług Satelitarnych." **prof. Jakub Szlachetko, project manager kongresu.**

Wielki Test Wiedzy o Metropolii

W połowie września na 34. piętrze biurowca Olivia Star, odbył się IV Test Wiedzy o Metropolii, który OMGGS organizuje wspólnie z trójmiejską redakcją Gazety Wyborczej. Ponownie bezkonkurencyjny okazał się Kajetan Lewandowski, który wygrał również w ubiegłym roku. Zwycięzca otrzymał czek na 6 tys. zł. Do testu przystąpiło 99 zawodników, którzy musieli zmierzyć się z 60 pytaniami w 10 kategoriach tematycznych. Niektóre banalne, inne wymagające naprawdę szczegółowej wiedzy na temat funkcjonowania metropolii. Zawodnicy mieli godzinę, aby rozwiązać test, następnie podliczono wszystkie głosy. Kajetan Lewandowski odpowiedział poprawnie na aż 56 pytań. Walka o drugie miejsce również była pasjonująca - do wyłonienia srebrnego medalisty testu konieczna była dogrywka. Wygrał ją Wiktor Morawski, pokonując tym samym Mirosława Gąsiora. W przerwie Wielkiego Testu Wiedzy o Metropolii odbyła się debata, w której wzięli udział najmłodsi kandydaci i kandydatki do Sejmu w regionie.

Patchworkowa flaga

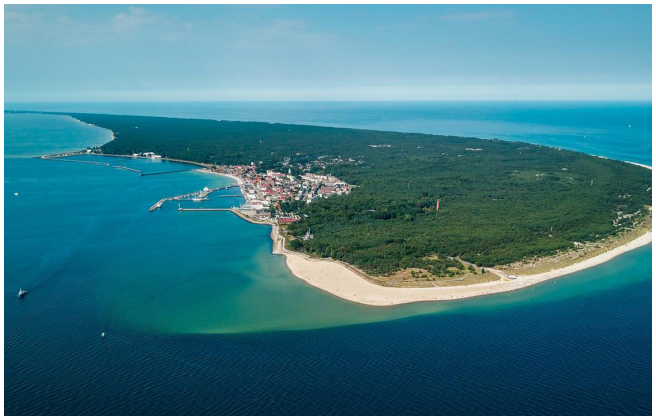
Po raz kolejny Gdańsk świętował w czerwcu wolność i prawa obywatelskie. **Z tej okazji już po raz piąty na najwyższym maszcie w mieście zawisła biało-czerwona patchworkowa flaga - symbol wspólnoty, otwartości i solidarności, Polski będącej domem dla każdego.** W podniesieniu flagi uczestniczyli m.in. prezydent Gdańska Aleksandra Dulkiewicz, prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński i prof. dr hab. Jerzy Hausner. Akcja „Wspólna Flaga - Wspólna Polska" została zainicjowana przez OMGGS i Stowarzyszenie 180 Stopni podczas obchodów Święta Wolności i Solidarności w 2019 roku. Biało-czerwony patchwork powstał z okazji jubileuszu 30-lecia pierwszych w powojennej Polsce częściowo wolnych wyborów. Flagę o wymiarach 5 na 8 metrów szyło prawie tysiąc osób przez dwa dni. Wśród 350 przyniesionych materiałów w odcieniach czerwieni i bieli znalazł się również fragment koszuli prezydenta Pawła Adamowicza. Do akcji „Wspólna flaga" mógł włączyć się każdy uczestnik obchodów Święta Wolności i Solidarności w 2019 r. Patchwork tworzyli wspólnie: mieszkańcy metropolii, turyści, organizacje pozarządowe, przedstawiciele rad dzielnic, samorządowcy i imigranci.

ZIT 2014-2020, POIiŚ 2014-2020

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne 2014-2020

Od 2015 r. pełnimy funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i koordynujemy realizację pakietu projektów europejskich współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 o wartości 2,02 mld zł (w tym 1,14 mld z funduszy UE). Środki pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) - 848,23 mln zł oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) - 293,35 mln zł.

Fundusze Europejskie Program Regionalny | Rzeczpospolita Polska | Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego | Unia Europejska Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

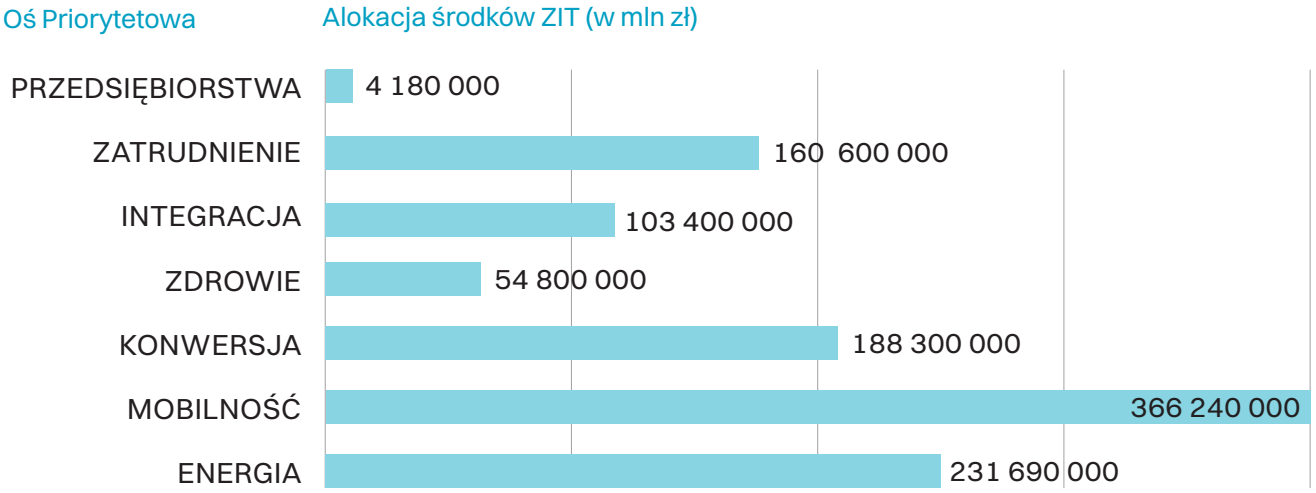
Poziom kontraktacji wynosi **100,19%**

Beneficjentom wypłacono **900,18 mln zł**, co stanowi **80,53%** alokacji

Liczba projektów: **179**

Wartość całkowita: **2,02 mld zł**

Dofinansowanie UE: **1,14 mld zł**

Dane na XII 2023 r. (alokacja ZIT)

OŚ PRIORYTETOWA NR 2

Przedsiębiorstwa

Realizujemy: 1 projekt
Alokacja: 4,18 mln zł
Wypłacono: 4,01 mln zł

Inwestowaliśmy w:

• program współpracy parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości,

• stworzenie platformy internetowej do współpracy 3 instytucji otoczenia biznesu: Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego, Fundacji Gospodarczej w Gdyni i Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,

• ofertę usług doradczych skierowaną do przedsiębiorców np. badania patentowe, analizy chemiczne i biotechnologiczne, wdrażanie innowacji, szkolenia i warsztaty, pozyskiwanie partnerów badawczych, sieciowanie działań przedsiębiorców.

OŚ PRIORYTETOWA NR 5

Zatrudnienie

Zrealizowaliśmy: 51 projektów
W realizacji: 8 projektów
Alokacja: 160, 6 mln zł
Wypłacono: 205,9 mln zł

Efekty na koniec 2023 r.:

• objęto wsparciem 14 tys. osób bezrobotnych,

• 3,5 tys. osób otrzymało środki na działalność gospodarczą,

• 7,5 tys. osób zgłosiło się na badania w ramach programu profilaktyki cukrzycy typu 2.

OŚ PRIORYTETOWA NR 6

Integracja

Zrealizowaliśmy: 31 projektów
W realizacji: 14 projektów
Alokacja: 103,4 mln zł
Wypłacono: 96 mln zł

Efekty na koniec 2023 r.:

- 6 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym uzyskało wsparcie, w tym prawie 1,5 tys. osób z niepełnosprawnościam,
- 3 tys. osób uzyskało wsparcie w zakresie usług społecznych,
- 2 tys. osób zagrożonych wykluczeniem społecznym znalazło pracę
- ze wsparcia w ramach OWES skorzystało 205 PES,
- 159 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

OŚ PRIORYTETOWA NR 7

Zdrowie

Zrealizowaliśmy: 1 projekt
W realizacji: 1 projekt
Alokacja: 54,8 mln zł
Wypłacono 47,39 mln zł

Od 2019 r. działa **Centrum Opieki Geriatrycznej w Sopocie.** Kolejne takie miejsce - **Centrum Geriatrii w Gdańsku** - powstało przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym i Uniwersyteckim Centrum Klinicznym, gdzie działa Poradnia Geriatryczna, wspierana przez lekarzy specjalistów, m.in. z zakresu kardiologii i pneumonologii oraz rehabilitacji. Został zakupiony specjalistyczny sprzęt do rehabilitacji ruchowej, kardiologicznej i pneumonologicznej, a także nowe wyposażenie diagnostyczne. W ramach projektu przeprowadzono szkolenia z opieki geriatrycznej dla lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, koordynatorów zespołu, a także psychologów i opiekunów.

OŚ PRIORYTETOWA NR 8

Konwersja

Zrealizowaliśmy: 3 projekty
W realizacji: 10 projektów
Alokacja: 188,3 mln zł
Wypłacono: 137,22 mln zł

Inwestujemy w:

- centra wsparcia i terapii rodzin, kluby rodzica i integracji społecznej,
- centra i domy sąsiedzkie dla mieszkańców 8 miast metropolii,
- zagospodarowanie placów, podwórek, parków i innych przestrzeni publicznych,
- przebudowę i modernizację dróg oraz infrastruktury podziemnej,
- modernizację i remonty budynków mieszkalnych (dachów, elewacji, klatek schodowych, okien).

OŚ PRIORYTETOWA NR 10

Energia

Zrealizowaliśmy: 29 projektów
W realizacji: 11 projektów
Alokacja: 231,69 mln zł
Wypłacono: 183,62 mln zł

Efekty na koniec 2023 r.:

Zakończyła się modernizacja energetyczna 245 budynków (użyteczności publicznej i mieszkalnych) i 756 gospodarstw domowych (ocieplono stropodachy, ściany zewnętrzne i wewnętrzne, zmodernizowano systemy grzewcze i wentylacyjne, wymieniono okna, drzwi i oświetlenie).

OŚ PRIORYTETOWA NR 9

Mobilność

Zrealizowaliśmy: 14 projektów
W realizacji: 5 projektów
Alokacja: 366,24 mln zł
Wypłacono: 275,90 mln zł

Inwestujemy w:

- budowę 24 węzłów integracyjnych (do końca 2023 r. udostępniono 21 węzłów),

- drogi dojazdowe do węzłów, wiadukty, tunele, kładki, chodniki, drogi rowerowe i nowoczesne parkingi dla samochodów i rowerów, do tej pory wybudowano 121,58 km dróg rowerowych (prowadzących do węzłów przesiadkowych) oraz 2532 miejsc parkingowych,

- małą architekturę i zieleń,

- budowę zintegrowanego systemu m.in.: zarządzania informacją pasażerską, monitoringiem, kontrolą dostępu, kontrolą pracy urządzeń, systemem ppoż, sygnalizacji włamania i napadu, urządzeń gaśniczych wraz z utworzeniem platformy synchronizującej działanie systemów na linii 250 SKM,

- budowę Centrum Monitoringu,

- modernizację 8 przystanków, stacji kolejowych SKM: Rumia Janowo, Gdynia Chylonia, Gdynia Leszczynki, Gdynia Grabówek, Gdynia Stocznia, Gdynia Redłowo, Gdynia Orłowo i Gdańsk Stocznia (ukończono Janowo, Chylonię, Redłowo),

- modernizację budynku Dworca Podmiejskiego na stacji Gdynia Główna wraz z peronem SKM.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

OMGGS pośrednio koordynował pakiet 23 projektów współfinansowanych w ramach POIiŚ 2014-2020, o wartości 1,27 mld zł (w tym 614,34 mln z UE).

PROJEKTY TRANSPORTOWE

O WARTOŚCI 909,26 MLN ZŁ (495,68 MLN ZŁ Z UE)

- **zakup autobusów (55), tramwajów (19), trolejbusów (51),**
- **budowa 2 węzłów** integracyjnych,
- **nowe linie tramwajowe**, budowa i modernizacja dróg

SIECI CIEPŁOWNICZE

REALIZOWANE PRZEZ GPEC I OPEC

O WARTOŚCI 366,14 MLN ZŁ (118,66 MLN ZŁ Z UE)

- budowa i modernizacja sieci ciepłowniczych **73 km sieci, 516 budynków,**
- termomodernizacja ciepłociągów

Fundusze Europejskie Infrastruktura i Środowisko | Rzeczpospolita Polska | Unia Europejska Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Program Operacyjny Pomoc Techniczna

W 2023 r. kontynuowany był projekt Pomocy Technicznej. Sfinansowano wykonanie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego. Wartość dofinansowania 390 390 zł.

W 2023 r. otrzymaliśmy dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego w wysokości 855 000.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna | Rzeczpospolita Polska | Unia Europejska Fundusz Spójności

Bądźmy w kontakcie

Jeżeli po przeczytaniu naszego raportu chcielibyście podzielić się refleksjami lub uwagami – zapraszamy do kontaktu.

biuro@metropoliagdansk.pl
metropoliagdansk.pl

